

1431.
MUSEUM
ARISTA *
1917.
MUSEUM

A KEGYES TANÍTÓRENDIEK

VEZETÉSE ALATT ÁLLÓ

SZEGEDI VÁROSI FŐGYMNASIUM

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1877—78-IKI TANÉVRŐL.

KÖZZÉTESZI

MAGYAR GÁBOR

IGAZGATÓ.

SZEGED 1878.

BURGER ZSIGMOND ÖZVEGYE KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJÁBÓL.

A KEGYES-TANÍTÓRENDEK

VEZETÉSE ALATT ÁLLÓ

SZEGEDI VÁROSI FŐGYMNASIUM

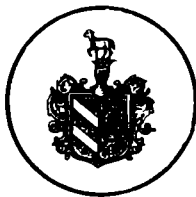
ÉRTESÍTŐJE

A Z 1877–78. T A N É V R Ő L.

KÖZZÉTESZI

MAGYAR GÁBOR

IGAZGATÓ.

SZEGED 1878.

BURGER ZSIGMOND ÖZVEGYE KÖNYV- ÉS KONYOMDÁJÁBÓL.

Tartalom:

Szeged város birtokterületének földtani és talajviszonyai.

A tanári kar.

Előadott tananyag.

A tanulók előmenetele:

A) A kötelezett tantárgyakban.

B) A nem kötelezett tantárgyakban.

A sorozatban használt érdemjegyek fokozata.

Rövidítések jelentménye.

Statisztikai kimutatások:

A) A tanulók általános áttekintése.

B) A tanulmányok eredményének áttekintése.

C) Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Adatok a főgymnasium történetéhez:

A) A tanári karban történt változások.

B) Felsőbb rendeletek.

C) Ifjúsági segélyző egylet.

D) Önképző kör.

E) Gyorsíró kör.

F) Szertárak gyarapodása.

G) Tanári könyvtár.

H) Ifjúsági könyvtár.

I) Vizsgálatok és egyéb, a tanévben előfordult fontosb mozzanatok.

K) A főgymnasium ösztöndíjas és jutalmazott tanulói.

Értesítés a jövő tanév megnyitásáról.

Szeged város birtokterületének földtani és talajviszonyai.

Ha naprendszerünk és sötét bolygónk alakulásának hypothesisétől eltekintünk, s figyelmünket a röghöz fordítjuk, melyhez végzetünk kötött, felette tanulságos s lelket emelő foglalkozásba mélyedünk. Látjuk a rengeteg idő hangyaszorgalmának eredményét, miként váltja fel a kihalt életet új élet, s a lassan kipusztult szervezetek egymásra rakodott szemfedője felett őszerejében miként virul az állat- és a növénytenyészet. Nem egy, de száz, sőt ezer nemzedék temetője az, amit a geologus földkéregnek nevez; evvel akarván jelezni a roppant idő munkáját, az egykor tűzfolyós gömb lassankint kihülő összehuzódott tetejét. Ennek a megszilárdult kéregnek felső rétege az, melyen jelen nemzedékünk bölcsője ringott; ezen vág mély barázdákat a napbarnított por fénylő ekéje, hogy kicsalja belőle az erőt, mely őt és környezetét táplálja; ennek parányi foltocskája az, melyhez a fölmelegült szív, mint hazájához, szülőföldjéhez vonzódik; ebbe a kéregbe hat le a verejtékező bányász, hogy napfényre hozza az örök munkáju természet rideg kincseit, végre ez az, melynek sötét rejtekét a tudomány világával iparkodik földeríteni a buvár, hogy tudvágyó lelke előtt kevesbitse a természet titkait.

Földgömbünk felszínének azon részei, mondja Reclus, melyeken a föld ható ereje legkevesebb változatosságot hozott létre, azok a vidékek, melyeknek szintája csak igen csekélylyel ingadozik. Vízszintes vagy alig lejtő talajukon a vizek gyorsan szétfolyanak; a síkságot nagy területeken ugyanazon növényzet borítja vagy néha egyenlő terméketlenség sújtja, általános képükhöz igen gyakran az egyhangúság jelleme járul. A sík tájak ezen egyformasága dacára azonban a rajtok végbemenő jelenségek annál nevezetesebbek, mert felette egyszerűek és szabályos természetűek.

A szárazföldi vidékeknek csaknem fele mély és aránylag egységes földekből áll, melyeknek sík vagy enyhe lejtésű felszine a beltengerek vizeinek hatásáról tanuskodik. E régi vizmosta fenéktalajok, melyek egyveretőségöknél fogva gyakran a tengerparti tájakhoz hasonlítanak, szép ellentétben ütnék el a körülöttük emelkedő felföldektől. A folyó- és patakjárta síkságok némelyikét különféle képen átalakították a vizek hatásai, s a termékenyítő iszap és nedvesség, melynek így elég bővében voltak, csakhamar tenyészetet nevelt hátukon. A tengerszinhez való hasonlóságukat lassanként elvesztették, majd később emberek telepedtek meg rajtok, építvén reájok városokat s művelvén azoknak talaját, és az egyformaság helyét tarka változatosság foglalta el, s a puszta föld mindinkább levetkőzte legelső jellemét. Ezek a mélyebb fekvésű tájak, melyeken a föld belső erői nem vívtak komolyabb harcokat, hanem csak tevékenységöknek gyenge bélyegét sütötték reájok, ezek váltak az emberiség főfészkeivé, itt ütött tanyát a civilizáció s fejtette ki leghathatósabb sikereit.

Ha keresztül-kasul szeljük lépteinkkel hazánk területét, annak alsó és középrészén mintegy $\frac{3}{7}$ -ét hegynélküli síknak, rónának találjuk. E hatalmas területet, melyet a tudomány Alföld néven említ, alig néhány jelentéktelen domb, halom egyenetleníti, s hosszában a Duna és a Tisza hasítván, e két folyó völgyeül tekinthető. Az egész Alföld, mint azt Dr. Szabó J. bebizonyította, süllyedési terület, melynek legmélyebb vonalát a Tisza medre képezi. E süllyedés a Tisza partján már azóta, hogy emberek laknak az Alföldön, néhol 10, sőt 20 métert is tesz, mint ezt az áradmányi földrétegek vastagsága és zárványaik mutatják. Ennek a süllyedési területnek, az u. n. magyar alföldi medencének csaknem közepén fekszik Szeged város közel 14 □ mfdet tevő terjedelmes birtokával. Szakadatlan rónavidék az egész, melynek talaján csak itt-ott áll harcban az emberi szorgalom a viszonyok mostohaságával.

Humboldt a tengerrel hasonlítja össze a rónát. „A róna, mondja ő, valamint a tenger a végtelenség érzetével és ez érzet által mintegy kibontakozván a térnek érzéki benyomásai közül, valami fensőbb rendű ihletéssel árasztja el kedélyünket.“ De míg a rónavidék egyöntetű tenyészte dacára a csendes megnyugvás jelképeül szolgál, addig a tenger a viharok korbácsa alatt a megháborított lélek csataszínhelyét mutatja.

A tenger is, valamint a föld szilárd talaja táplálékot rejt méhében; mindegyiknek megvan saját gazdagsága, melyet az ember a maga számára kizsákmányolni törekszik. Csakhogy míg a tenger sok veszélylyel bár önkényt kínálja meglevő terményeit, addig a szilárd talajt fáradságos uton kell előkészíteni, hogy belőle életadó táplálékot nyerhessünk. Itt az alkatrészek ismerete játszsza a főszerepet, mely nélkül a kívánt termények létrehozhatása sikertelen. A mezőgazdasági u. n. Mineraltheoria, melyet Liebig fektetett szilárd alapra, azt tanítja, hogy a talajnak mindig meg kell adni azt, ami belőle hiányzik, vagy amit belőle elvontunk, hogy bizonyos növényeket sikeresen lehessen tenyészteni, és hogy az olyan anyagokból való készlet, melyek a különböző növények táplálására szükségesek, igen egyenlőtlenül van elosztva a különböző kőzetekben. A talajművelés legcélszerűbb módja ennél fogva némileg a geologiai alkotástól függ.

A földtani vizsgálat megmondja, minő ásványrészekből van a talaj, s mindegyiket saját nevéen nevezi; megmondja a felső réteg vastagságát, megismerteti a talaj alsó részét, s így a rétegek egész sorát feltárja. Elmondja az egyes rétegek vízgyűjtési és vezetési képességét; megemlíti, minő ásványok fordulnak elő a rétegsorozatban, melyik olvad fel ezekből a vízben, ahonnan a vizek sajátosága származik. Szól a más célra is alkalmas földnemekről, az agyagról, a fővényről stb., valamint ezeknek használhatóságáról. A keverékrészeknek, vagyis a csak erőműi összetétel meghatározása által tudjuk meg, hogy általában véve mennyi finomabb vagy durvább rész, mennyi agyag vagy korhany van egyes földnemben, míg azt, hogy ezek minő elemekből állanak, a vegytani vizsgálatok eredménye mutatja.

Jelen sorok csak vázlatosan iparkodnak feltüntetni Szeged város birtokterületének földtani és talajviszonyait, hogy a fiatal nemzedék legalább nagyjából alkothasson képet magának a talajról, amelyen és amelyből él, összehasonlítást tevéen a nagy természet szervesetlen anyagaival, melyeknek a vázlandó terület alkatrészei csak alig feltűnő részecskéit képezik.

* * *

Szeged város Csongrád vármegyének délnyugati csúcsában fekszik a Tisza jobb oldalán, ennek egyik jelentékenyen föltűnő kanyarulatánál.

Birtokterülete csak igen csekély távolságig halad délnek a Tisza mentén, nagy része délnyugotnak tart, s határos egy részről Szabadkával, más részről a volt Kiskunsággal, most Pest megye területével, majd északnak elnyúlik, mikor is Kecskemét, Jákóhalma és Félégyháza birtokait érinti. E villaalakuan szétágazó terület közé egész a Putrig a dorozsmai birtok ékelődik. Az említett terület összesen 138,946 holdat és 238 □ ölet tesz ki, melyhez még a városnak a Tisza balpartján fekvő torontáli birtokát kell számítanunk. E torontáli birtoka a városnak, mely Ujszeged, továbbá a Tisza meg a Maros folyók között 2000 holdnyi területen fekszik, a volt Kiskunsággal határos Ötömös-pusztából hasonló területnek kiszakítása és százezer forintnyi összegnek ráfizetése által került Szeged város birtokába.

Fekvés tekintetében az egész városi birtok a Tisza felé észrevehetőleg lejt. Maga a város igen nagy részben lapályos és egészen a Tisza 1877-iki árszine alatt van; az évenként meg-megújuló ár ellen azonban a várost épen úgy, mint annak egész tiszamenti területét roppant költségbe került hatalmas töltések védelmezik. A városban még jelenleg is néhány holdra menő vizállás található, melyek közül említést érdemel a rókusi Csöpörke, az alsóvárosi Kis-Tisza maradványa, valamint az u. n. Sintertó és a Kácsafészek. Ezekben a víz még szárazság idején sem szokott mindig kiapadni.

Nevezetesebb vizei a már említett Maros és Tisza folyókon kívül a Fehértó, mely ujabban csatorna által a Maty vizével és így a Tiszával hozatott összeköttetésbe; továbbá a város alatt fekvő Ballagító, mely a Boszorkány-sziget és a szintén ártérül szolgáló Hattyas által van keletről a Tiszától elválasztva, míg délről a Tompa-szigettel szemben a Tiszával érintkezik. A Ballagítótól délkeletre Szent-Mihálytelek alatt kezdődik a terjedelmes Bodon-rét, mely részben a Matyból, részben a Tiszából kapja víztartalmát, majd Röske mentében haladván, Paphalomnál Horgos területébe csap át. A Maty eredeténél 75—80 m. szélességű, s egy mértföldnyi útja után elágazik; egyik ága a dorozsmai határnak tart, hol számos szikes vizállással egyesül, a másik a szegedi földeken vesz el, míg a harmadik a Szegedtől 6 mértföldre eső Péteri-tóba szakad, majd ezen át egyes erek által a Dunával lép összeköttetésbe. Ez az oka, hogy a Duna vize némely évben Szeged város alatt kerül a Tiszába. A terjedelmesebb tavak közé számíthatók még az ismeretes Madarász-tó, valamint a Kis- és Nagyszéksós tavak, mely utóbbiak egymással összeköttetésben állanak. Az északi területrészen figyelemre méltó a Kelevize, továbbá a Sövényháza határánál kezdődő Fertő és a Győ meg Tápé birtokait érintő Baktó, mely utóbbi a Tisza árja ellen töltéssel biztosítván, mint kiszáritott terület egykori tóvöltának most csak nevét viseli.

A vizjárta helyek közé sorozandók az u. n. székek, melyek többnyire eső vagy hó által nyerik víztartalmukat, s lúgos vizök miatt gyógyhatásu fürdőkül használhatók; nevezetesebbek ezek közül: Domaszék, Kisiván-szék, Sárosszék, Makraszék, Győrisszék, Szirtos-szék, Ószeszék, Mórasszék, stb. Ezeken kívül számos más vizegyűlés hely, u. n. semlyék található, melyek főleg tavasszal jó kaszálókül és legeltetőkül szolgálnak a városi birtokosoknak.

Habár Szeged város egész birtokterülete róna, mégis nem ritkán találkozunk az ember dombokkal, halmokkal, melyek majd magánosan, majd párosan vagy csoportosan emelkednek egymás körül. E halmok részint emberi kezeknek köszönik eredetüket, részint a geológiai korszak vizeinek lehuzódása alkalmával, mint fővény- vagy agyaglerakódások származtak. Némelyeket a nép a tatár-török korszakból eredtet, mint

a csaták áldozatainak sirdombját, ilyen a várostól északra fekvő Öthalom és Kettőshalom, mások alkalmasint ör- vagy határhalmokul szolgálván, különféle néven, sokszor birtokosaik nevéből neveztetnek. Ilyenek: Bodonhalom, Csizikhalom, Mórashalom, Paphalom, Kun-Miklóshalom, Bojárhalom, Eperjesi halom az alsóvárosi területen, továbbá Fürgehalom, Tápai halom, Széshalom, Szatymazi halom és a Félégyháza meg Péteri határában fekvő Feketehalom.

Megemlítendőnek tartjuk még az alsó részen előforduló erdőket, melyeket gondos emberi kezek ültettek a végből, hogy a szelek hatalma alatt féktelenül kavargó futóhomok megkötésére szolgáljanak, mi által idő folytában televényföldet képezvén, a terület földtani viszonyait módosítani hivatják. Az erdőültetések összes kiterjedése a város birtokterületén 7500 holdat tesz. Közülök nevezetesebb az Ásotthalmi-nagyerdő, továbbá Honvéd-, Dugonics-, Klauzál-, Pálfi-, Pillich-, Gerencsér-, Bódy, Csengelei-, Sutka-, Cédulás-, Száraz-, Rívó-, Majsai-, Mészáros-, Kártyás- stb. erdő, valamint a mulatóhelyül használt Makosnak nevezett szil- és ákácfas erdő a város felső részének közvetlen közelében.

Áttérvén Szeged város birtokterületének földtani ismertetésére, állithatjuk, hogy az egész felső réteg a földtan időmérése szerint az uj- vagy jelen- (recent) korban jött létre, lefelé ásván azonban, egy oly korszak képletére bukkanunk, mely a jelent közvetlenül megelőzte. E korszak neve diluvialis vagy özvizi korszak.

Mielőtt azonban ezen korszakról szólnánk, szükséges némit a geológiából felemlitenünk. A diluvialis korszakot megelőző időt a geológusok közönségesen neogen névvel jelölik. Ez a tertiär-korszak utolsó felére esik. Ha Európa ekkori térképére visszagondolunk, a mostani ismert szárazföld nagy részét vízzel beborítva találjuk. A molass-tenger, így neveztetik finom homok-lerakodásáról, a mostani Linc és Szt.-Pölten között a lefelé nyult Csehhegységek és az Alpok miatt keskeny csatornává szűkült, melyen át tartalmát Kremsnél a bécsi medencébe öntötte. E medencének északi része akkoriban a Morva-határhegység és a Kárpátok közötti síkot alkotta, melylyel a nagy keleteurópai neogen-tenger egy tengerszoros által a Galiciát, Podoliát stb. fedő víztömeg által összeköttetésbe lépett. A bécsi medencének egy kisebb ága délnek az Alpok felé húzódott, hol azonban csakhamar megszűnt, s egyes különálló dombok mutatták az Alpok haladási irányát a Lajta immensó oldalán. Hazánk mostani területét, kivéven a félhordalokban környező Kárpátok magasabb csúcsait, és a dunántuli Bakony- meg Vértes-hegyeket, az u. n. pannóniai-tenger borította. A bécsi, valamint a nagy magyar medence azonkori talaja mészzel áthatott agyagos homok, melyben felette számos puhány-állat héja található. E puhányok közül nevezetes a Cerithium-, a Tapes- és a Mactra-faj. Az ezenkori cerithium-törmelékekkel áthatott tömeget cerithium-mésznek hívja a geológus, mely réteg Béctől keletfelé Magyarországon és Galicián keresztül a Fekete- és a Kaspi-tengerig húzódik. A bécsi medencét kitöltő víztömeg, mely a neogen-tengernek csak egy részét képezte, átvonult egész Közép- és Keleteurópán, fedvén nemcsak a magyar rónát, hanem Galiciát, Romániát, Bulgáriát és Dél-oroszországot, valamint Kisázsianak egy részét. Óriási tengert alkotott e roppant víztömeg, melynek maradványait napjainkban a Feketetenger, a Kaspi- és az Araltó képezik. Ebből a korból származik az a temérdek sós, mely Galiciában, valamint Magyarországon keleti és északkeleti részében lerakodva található.

Voltak, kik a sónak plutonikus képződését vitatták, ezek közé tartozik Karsten, habár ő is a kárpáti sóképződést e módtól némileg eltérőnek hiszi. Bischoff volt az első, ki határozottan állítja, hogy az utolsó sóstenger, mely Galiciát és Magyarországot borította, és melynek tükre felett, mint említettük volt, a Kárpátok nagy szigetként emelkedtek ki, visszavonulása után sókincseit északi és déli partjain sótelepek alakjában hagyta hátra. És valóban Reuss tanár a sótelepekről állított ezen neptuni képződést a bécsi akadémiában mintegy hat év előtt valónak bizonyította azáltal, hogy a wielickai sóból és sóagyagból 250 állatnemet sorolt fel; a gyakran előforduló korallokon kívül, melyekkel a gyűjteményekben viztisza kristályos sóba beágyazva találkozunk, előjönnek még a mohállatok (Bryozoa), a rákok, a csigák, a kagylók, de legnagyobb bőségben a bámulatos szerkezetű Foraminiferák. Ide nem számítván néhány folyóvíz által behordott csigát, mindannyian egytől egyig valódi tengeri állatok, amelyek közül 55 faj jelenleg is él tengereinkben.

Hogy az említett sótelepek még a következő diluviális korszakon is keresztülhuzódó édesvízű tenger által, mely felettük sok helyen 300 m. magasságban elterjedt, lassanként föl nem oldódtak, oka a fölübük rakodott vízmentes agyag volt, mely felett most homokot és kavicsréteget találunk.

Ilyen configurációja volt Közép- és Délkelet Európának, midőn a tertiár-kor vége felé megkezdődött a neogen-tenger lehozódása, melynek következménye lón egyes területek kiemelkedése, vagyis a neogen tenger elkülönülése és a belvizek előállása. Az új szárazföldek képződésére befolyással voltak azon eruptiók, melyek a még izzó föld mélyéből nagy erővel támadtak, s kiömlesztett anyaguk megszilárdult állapotban mai nap mint trachyt- és bazaltkőzet ismeretes. Ezek és ilyenféle háborgások és kitörések okozták a tertiár-kor lerakódásainak némely helyen tapasztalható szabálytalanságát, valamint az egyes kőzetek átalakítását és alkalmasint Kárpátunk kiegészítődését, végre a Hegyalján és a Dunán túl a trachyt- és a bazalthegységek vagy magánosan álló csúcsok előállítását.

Az inéunt jelzett háborgások után azonban lassankint nyugalmasabb időszak következett, melyben a belvizek, és itt különösen a nagy magyar medencét elborító tengert értjük, gazdag sótartalmukat végleg lerakták, s számos forrás által tápláltatván, átalakultak, s mint a geologusok nevezik, édesvízű tengerekké lettek. És ezzel eljutottunk azon korhoz, melyet quaternär névvel jelölünk.

A negyedkorban lehozódott vizek medrét mindenütt fővény takarja, melynek hullámos fölületéből az egykor felette zajló tenger sodrásaira következtetünk. A belvizek munkája még mindegyre tartott, csendes vizükből rakodott le és vált ki időfolytában az iszap, melyet beljük a folyók és a patakok hoztak a hegyekről. Ezen iszapanyag a sárgaföld, vagy mint a geologusok nevezik, lösz, mely a magas hegyek kivételével, mindenütt feltalálható. Az Alföldön nevezetesen szeliden domborodó alacsony halmokat és fensikokat képez, melyek többnyire meredek partokkal dülnek a folyómenti ártérre, míg a hegyek között a völgyeket tölti ki a lösz, vagy a hegyek lejtőin mintegy 300 m. magasságra emelkedik. Ily völgyön haladván át egykor a folyó vagy patak, mely ágyat mosott magának a löszben.

Az eként kimosott lösz és a beléje keveredett ásványtörmelék természetesen nem vészett el, hanem csak helyet cserélt, máshol rakodott le, s a hol a víz csendesebb folyása a lerakodott részeket nem háborgatta, jelentékenyen fel is szaporodott. Az ily réteglelakódások megértésére és elképzelésére igen bő anyagot nyújt Delessé párizsi tanárnak 1872-ben

megjelent nagy munkája a „Tengerfenék képződéséről“, melyben a többek között azt is mondja, hogy nem szorítkozhatott egyedül a jelen korszak vizsgálására, sőt azon rövid időszakra sem, mióta az ember a földön lakik. A tenger, mely a partokat környezi, a talaj, melyet lábainkkal taposunk, tegnapi kelezhető. Nincs kimutatva, hogy a Földközi-tenger idősebb lenne az ember megjelenésénél, valamint Középeurópa florája a legujabb korszakon túl nem terjed. Igen érdekes volt tehát felkeresnie az ősrégi tengereket, melyek talajunkat elborították és alkották; mert a rétegzett földrészek az őskori tengerek megszilárdult lerakódásai, oly lerakódások, melyek minden tekintetben hasonlóak azokhoz, milyeneket a tenger fenekén napjainkban lerakodni látunk.

Azon tényezők között, melyek a kőzetek porrá zúródását s iszapalakban a víz által elmosatását eszközölték, nagy szerep jutott a j e g e s e k n e k.

Hogy az éghajlat a negyedkorban Középeurópában, tehát hazánkban is, a mainál jóval hidegebb volt, bizonyítják az azonkori szerves élet és a jegesek hátrahagyott nyomai. A negyedkor kihalt emlései: a mammoth, rhinocerus, a barlangi medve, az ősgim, stb. a természettől zordonabb éghajlathoz mérten voltak felruházva. A mammoth testét pl. térdig érő sűrű szőr fedé, mint ezt Szibériában a Léna torkolatánál egy jégbe fagyott teljesen ép állapotban talált példány igazolja.

De nemcsak az emlősök mutatnak arra, hogy a negyedkorban hideg éghajlat uralkodott nálunk, hanem azon szárazföldi és édesvízi apró csigák is, melyek a löszben nagy számmal betemetve találhatóak. Ezeknek a csigáknak fajai még jelenleg is élnek, de az északi hidegebb tájakon, mivel a megváltozott éghajlatot régi hazájukban ki nem állhatván, részben kibáltak, részben a hideg vidékekre huzódtak. Végre maguk a jegesek leghatározottabb bizonyítékai az egykor itt uralkodott alacsony hőmérsékletnek; míg u. i. a mostani jegesek Sveizban a nem olvadó hónak összetömrülése által mintegy 2000 m. magasságban képződnek, s lefelé legfölebb ezer méternyire ereszkednek, addig a negyedkori jegesek nyomát az Alpokon már 300 m. magasban észlelhetni, tehát 600 m.-rel bocsátkoztak mélyebbre a völgyekbe, ami az akkori éghajlat tetemesebb hidegségére nagy következtetnünk.

Ily viszonyok uralma alatt történt a lösznek, ezen valóságos jégkori sárnak lerakódása. A nagyterjedelmű jegesek a hegyek sziklaoldalain lecsúszván, folyvást surolták, morzsolták a kőzetet, s aljukon a lefolyó víz iszapalakban hordta le a törmeléket az édesvízű tengerekbe, honnan az a mélységbe alászállván, magába temette a hegyekről lehozott szárazföldi csigákat; ugyanez történt az édesvízi csigákkal is, melyek egykor az édesvízű tengerek alacsony partjai közelében éltek; végre még a hegyekről nagyobb bőségben letóduló víz sodorta a tengerekbe a mammoth, a rhinocerus stb. nagyobb állatokat is, melyeknek csontmaradványait ugyancsak a löszben találjuk betemetve.

Hogy meddig tartott földünkön az említett állapot, ki tudná csak hozzávetőleg is megmondani; de hogy mi okozta az új viszonyok beálltát, könnyű következtetnünk. Először is az éghajlat fokozatosan szelidült, melynek következménye a jegesek visszahúzódása és a körülményekhez alkalmazkodni nem tudó állatfajok kihalása lón. Másodszor az egykori neogen-tenger maradványa utat tört magának azon hegységen és szoroson át, mely őt a sóstengerrel elválasztotta, miáltal az eddig vízzel borított tér nagy része szárazzá lett.

Hogy hazánk területe az említett édesvízű tenger lehúzódásának eredménye, a tudomány jelen állásához mért biztossággal ki van mutatva.

„Egy continentalis emelkedés és süllyedés Európa délkeleti részében“ című munkájában u. i. dr. Szabó J. azon zárkövetkeztetést mondja ki, hogy a negyedkor végével a Feketetenger egész környéke tetemesen lesüllyedt, melynek következtében a magyar-medencét elborító víz vagy lósztenger a Duna szorosain át a mélyebb tartóba csapolódott le. A Magyarországot fedő víz azonban nem folyt le teljesen, hanem a mélyebb helyeken, valamint a képződött folyók medrében még mindig maradt elegendő, a mely a környezetből továbbra is táplálékot nyervén, a felesleg úgy mint most lefolyt a tengerbe. Folyamaink folyása nagyjában hasonlított a mostaniakéhoz, csak hogy medreik magasabban feküdtek s ártérek az Alföld legnagyobb részét elárasztották; minélfogva a folyók mentében és a laposabb helyeken folytonosan mocsár volt, melyben a lerakódó iszap mindegyre halmozódott. Idővel azonban a folyóvizek mindig mélyebbre mosták ágyaikat, miáltal az árterek kisebbre szorultak s a mocsárok egymásután kiszáradtak. A kimosási folyamatok eredményei a folyók vidékének terrasforma emelkedése, valamint a vizek folyását rendszeren követő meredek földpartok. Az egymás felett emelkedő terrasok u. i. régi árterek, melyek a folyók alábszállásával a víztől megszabadultak, míg a meredek partok a mellettük elhaladó mostani folyónak hajdani partjait mutatják.

A negyedkort a geologusok özönvizi (diluvialis) és áradmányi (alluvialis) vagy új korszakra (recent) különítik, melyek azonban egymásba teljesen átmennek. E két korszak határát Szeged város területén felette nehéz meghatározni, mivel tudományos ásatások a rétegek vizsgálata végett, legalább tudtommal, még nem történtek; de ha az Alföld legmélyebb vonalát, a Tisza vidékét vesszük irányadónak, mely víznek partjai apadás-kor helyenként meredek falat képeznek, egész sor réteget fogunk találni. E rétegek legalsója, kékesszürke iszapos homok, oly zárványokat rejt magában, melyek a földtani korszakot minden kétségen kívül helyezik. Ily zárványokat képeznek a már említett mammoth, rhinocerus, ősgim stb., melyeknek létezését a tudomány a negyedkorba helyezi. Intézetünk gyűjteményében számos ily kihalt állat csontmaradványa van, melyeket részint a város alatt, részint attól távolabb tiszai halászhalmok emeltek ki a folyó medréből.

Felette kívánatos volna, ha Szeged város polgárai verem-, kút- vagy egyéb ásatásaik alkalmával véletlenül napfényre került ily csontmaradványokat vagy más figyelmet gerjesztő kőzetet (vándor-követ) sok áldozattal fenntartott tanintézeteik valamilyikében összegyűjtenék, hogy tanuul szolgáljanak azok egy letűnt nagy korszaknak, valamint a szegedi polgárok tudományok iránti szeretetének.

Az ujkori képleteket a Tisza partján általában 10—15 m. vastagnak mondhatni; a város területén azonban, ha talán néhol nagyobb is valamivel, de helyenként bizonyosan kisebb e rétegek vastagsága. Minthogy pedig csigák és kagylók egyaránt találhatók minden negyedkori képletben, de melyek az özönvizi és az ujkori képletben alig különböznek egymástól, azért is csupán csak a fönnebb említett óriási emlősök csontmaradványait tekinthetjük a rétegek korának meghatározásánál biztos kalauzul az egész területen.

Szeged város egész területén általában véve olyan földrétegekkel találkozunk, melyek az u. n. jelenkorban jöttek létre és még napjainkban is folytonosan képződnek. E képződési folyamatot ha valahol, úgy az Alföld rónáin van bő alkalmunk a buvárnak megfigyelni. Mert míg a hegyes vidékek sziklarétegeinek, mint földünk hajdani forradalmi tanuinak képződési ideje lejárt, addig a rónaság az egykor felette kiterjedt hatalmas víztömeg lehuzódása dacára évről évre szaporítja rétegeit. Ezért érezzük

magunkat feljogosítva kimondani, hogy tanulságos és sok figyelmet érdemel a puszták geológiája.

A tudomány férfiai, mondja dr. Szabó J., azon meggyőződésben vannak, hogy minden változást, melynek eredményét az alattunk elterülő föld rétegeiben szemléljük, a jelenben is működő tényezők hatásából ki lehet magyarázni. Eddig legalább sehol se bukkant oly tényezőre a geologus, melynek eredete a most is működő erőknél kívül esnék. Ennek a meggyőződésnek terjedése és szilárdulása bírja reá a buvárt, hogy a természettel magán a helyszínen szerzett tapasztalatai által minél alaposabban megismerkedjék, mert a jelenben is képződő földrétegek azok, melyek kezünkbe adják a kulcsot, hogy általuk a régen letűnt századok homályos rejtekeibe juthassunk, s itt tanuljuk a törvényeket, melyek szerint bolygónk létezésének ismeretlen ideje óta mindegyre változott s lassankint fejlődött azzá, aminek jelenleg látjuk.

Szeged város területén három főréteget lehet megkülönböztetni, t. i. a homok-, a sárga agyag- és televényréteget.

A homok ásványos alkotára nézve az egész vidéken meglehetősen egynemű, és mint réteg alul az özönvizi képlettel kezdődik. A szemcsék benne rendesen finomak, csak a Muskovit tesz némi kivételt, amennyiben néha ezüstfehér pikkelyekben fordul elő. A réteg vastagsága elég nagy, s felülete általában véve hullámosnak mondható, olykor egészen felhajlik, mikor is a felső kérget képezi, máskor ellenben agyag vagy fekete föld takarja különböző vastagságban. Kavicsot eddig egyetlen ásás alkalmával sem találtak sem a Tisza vagy a tavak medrében, sem Szeged város egész területén. Vannak e homokrétegben csigák és kagylómaradványok, de melyek a most is élőkétől miben sem különböznek (Anodonta, Paludina, Planorbis és néhány Helixfaj). Anyagára e homok ritkán egészen kvarz, hanem keverve van egyéb kvarzvegyületekkel, melyek a légnek hatása következtében könnyen elmállanak. Ez az oka, hogy az építkezéseknél vakolatra nem használhatók. Csak a Tisza medrében található a város alatt nagyobb szemű homokot.

A homok összeállása és a szemcséknek bizonyos kötőanyag által történt egyesítése következtében a város alsórészi területén (Nagy-Istvánban) még homokkő is található. A határunkban előforduló homok- vagy fővénykő természetére nézve a futóhomoktól semmiben sem különbözik, mert eredetileg sehöl és sohasem képződött kemény homokkő, hanem csak az egymás fölé rakodott újabb rétegek nyomása, fokozódott hőmérsék, a víz beszívargása által, mely egyes anyagokat feloldott és ismét lerakott, belső kémiai folyamatok stb. befolyása következtében váltak egyes homoklerakódások kemény kőzetekké. Mentül hosszabb ideig vagy mentül erősebben hatottak az átalakító okok, annál tetemesebbé vált a különbség az eredeti és a későbbi állapot között. Ebből lehet magyarázni a homokkőveket keményebb természetét vagy törmelékesebb voltát. Hogy a homokkő határunkban egyes helyeken fővényborítékként jó elő, ez az alluvialis korszakból származó denudatio eredménye.

Mint hogy a homokföld nagy részben szétmállott kvarzból áll, a nedvességet könnyen magába veszi, de felülete azt hamar is elbocsátja, tehát gyakori esőket kíván. Gyorsan felmelegszik, a meleg egy részét huzamosan képes visszatartani, a víz nem könnyen lágyítja meg, s így egészen ragadós tömeggé nem is válik. Szeged város birtokterületének legnagyobb részét homokos talajnak mondhatjuk, még pedig néhol mészszelel, máshol agyaggal van bővebben keverve. A futóhomok szerfeletti laza természeténél fogva a szelek játékaul szolgál, ez okból megkötése több helyen befásítás által eszközöltetik. Hogy valamely talaj homokosnak

mondható-e, sokszor a rajta önkényt föllépő vegetatio mutatja. Így a kutyatej (*Euphorbia*), az utifű (*Plantago*), a kakukkfű (*Thymus*), a cickóró (*Achillea*) csak homokos talajban diszlik; valamint ha a talaj nedves állapotában a megmunkálás alatt semmi fénylő ekevágásokat vagy rögöket nem képez, vagy ha száraz állapotban fel nem cserepesedik, könnyen kiszárad, fogak között morzsolva csikorog, vagy egyáltalában könnyen munkálható, főtömegében homokos vagy tisztán homok.

Azon homokterületek, melyek Szeged város birtokterületének délnyugati és északi részén fekszenek, jobbra diluvialis képződésűek; színe e homoknak szennyesfehér, helyenként többé-kevésbé sárgás és szürkés, alkotó részei igen apró kvarzszemek, melyeknek átmérője olykor 0·02—0·01 mm. E szemcsék közléről nézve majd szintelenek és fényesek, majd bágyadt fényűek és fehérek, vannak azonban közöttük sárgás, szürkés, sőt feketés színű részek is. A kvarzszemek keverve vannak apró mészkő- és dolomit-szemcsékkel, s a mélyebben fekvő rétegekben többféle silikátokkal, nevezetesen sárgásszínű vékony csillámlemezkekkel, továbbá igen vékony kéreggel s alakatlan porhanynyal, melyet csak górcső alatt veszünk észre, s ez rendszeren szénsavas sókból áll.

A j á r á s i homok 100° C. hőség mellett megszáritván, a vegy-bontás alatt a következő alkatrészeket mutatta 100 részben :

Szénsavas mészföld	6·35
Sósavban feloldhatlan kvarz- és silikátmaradék	85·07
Sósav által feloldott siliciumoxyd	0·21
Agyagföld és vasoxyd	3·55
Szénsavas magnesia-föld	3·37
Alkaliák	0·85
	99·40

Ha ebből kiszámítjuk, hogy mennyit tesznek a sósavban feloldható homokrészek százalécai, úgy találjuk, hogy a feloldható kovasavra (siliciumoxyd) 1, az agyagföldre és a vasra 24, a szénsavas mészföldre 44, a szénsavas magnesiára 23 és az alkaliákra 6 százalék jut; tehát a homok feloldható alkatrészeinek majd felét a mész teszi, s így e homok, jóllehet főtömegére nézve kvarz, aránylag mégis meszesnek mondható. Általában tekintve a homokot, úgy látszik, hogy mésztartalmának legnagyobb mennyisége az elmállott csigahéjaktól származik, melyek a homokban csaknem mindenütt feles bőségben vannak elszórva. E csigák közül legközségnebb a *Helix custulata*. A szénsavat tartalmazó légköri víz valószínűleg a homok felső rétegeiben levő csigahéjakat lassankint feloldja, s az így nyert meszet magával viszi a mélyebben fekvő rétegekbe; mivel ezen rétegekben a homokszemek leginkább be vannak burkolva az említett mészkéreggel és az alakatlan porhanynyal, úgy hogy sok helyen valóságos mésztuff képződik. A tanyákon néhol kutatás alkalmával a posza (laza) homok között vízszintesen fekvő kőlapokat találnak, melyek mésztuff által összeragasztott homokból állanak. Helyenkint sajátosságos hengerded, hol tömör, hol üreges mésztuff-alakulatok fordulnak elő, melyek fagyökerekhez hasonlítanak s hihetőleg úgy származtak, hogy a felületről leszivárgó meszes víz mésztartalmát oly üregekbe rakta le, melyekből a homokban volt fagyökerek kikorhadtak.

A homok fajsúlya körülbelül 2·6. Legfelső rétege nyáron nagyon megmelegszik, de rossz melegvezető lévén, melegségének nagy részét a levegőbe sugározza ki, s így a mélyebben fekvő rétegekkel csak kevés meleget képes közölni; ez az oka, hogy napnyugta után igen hamar hűvös a homok. Egy forró nyári napon a homok 2 cm. mélységben 41° C.

hőmérsékletről esti 9 óráig 25° C-ra szállott le. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a hőmérsék évi ingadozása legnagyobb mérvű a felső rétegben, kisebb az alsóbbakban és 6 méternyi mélységben már alig tesz 1 fokot. A téli fagy rendes körülmények között a homokba alig 5—6 cm.-nyi mélységre hat le.

Ismeretes, hogy a legkisebb esőtől is a homokszemek egymáshoz tapadnak, s ezt a jobbára szénsavas mészből álló vékony kéregnek tulajdoníthatni, melylyel, mint említettük volt, csaknem minden homokszem be van burkolva. Mennél több homokszemnek van ilyféle buroka, s mennél vastagabb a mészkéreg, annál erősebb a nedvesedés által származott összetapadás, melyre még igen természetesen a homokszemcsék mekkoróságának is van befolyása. A homokra csepegtetett víz 8 cm.-nyi rétegen 2, 6 és 20 perc alatt szivárgott át, a mint t. i. a homok nagy, közép-nagyságú vagy igen apró szemű volt. Nagy tömegeken ezért erős és tartós esők után nem támadnak pocsolyák, de a záporosó nem szivároghatván be gyorsan a talajba, nagyon megszaggatja a homokot.

A homok aránylag csekély mélységben mindig nyirkos szokott lenni még a legszárazabb időben is, miről egyszerű kísérlet által mindenki meggyőződhetik.

Én május elején 5—6 s ugyanazon hó végén 8—10 cm. mélységben a homokot oly nyirkosnak találtam, hogy kisebb mennyiségben a kéz nyomása alatt teljesen összeállott. A 30 cm.-nyiről vett homok viz-tartalma körülbelül 4%-ot tett. A levegőből is vesz magába nedvességet a homok, ami onnan is világos, hogy ősszel, midőn a levegőnek viz-tartalma nem csekély, a futó homok felülete soha sem szikkad ki egészen. Általában a homok annál nyirkosabb, mennél apróbb szemű az; ilyen homoktalaj tehát a vegetációra igen kedvező.

A homok nyirkossági viszonyaira nézve álljon itt Kerner észleleteinek eredménye.

Nagyon apró szemű fehér homoknak, melynek szemcséi 0.02 mm. átmérőjűek, fajsúlya 2.604, a belőle észlelt 20 cm. vastag réteg a rácsepegtetett vizet 20 perc alatt bocsátotta keresztül, 100 súlyrész homok az említett nagyságúakból 27.655 vizet tartott meg, s ugyanazon mennyiségű kiszáritott homok 24 óra alatt a levegőből 1.782 vizet vett magába, míg a 100 rész vizet tartalmazó kísérleti homoktömeg 10° R. mellett 24 óra alatt 76.085 vizet párologtatott el.

A sárgás színű valamivel apróbb szemcséjű homok az említett kísérletek sorrendjében a következő számokat adta: 2.630, 6, 23.506, 0.724, 85.371.

A fehér homokéval megegyező szemcséjű sárga homok észlelés által nyert számai pedig 2.648, 2, 17.585, 0.424 és 96.410 voltak.

A sárga agyag a homokréteg felett fekszik, néha lazább, máskor tömöttebb, de mindig olyan, hogy a víz rajta áthatni képes. Keverékrészei iszapfinomságú agyag, továbbá kevés homok és mész, mely utóbbi egyes helyeken mint törmelék-csigahéj márgagömbök alakjában mutatkozik. Vannak azonban csigaházak fészkesen, nem ritkán egész rétegsorokban teljesen ép állapotban; a mint ezt az alsóvárosi válygos gödrök oldalában szemlélhetni. E csigák a már említett s most is élő *Paludina*, *Planorbis*, főleg *Helix*fajokból (*H. nemoralis*, *H. custulata*, *Pupa dolium* és *Succinia elongata*) állanak. A korhany rendszeren hiányzik a sárga agyagból, sőt a hol a feketeföld nem fordul elő, ez képezi az al-talajt is; van azonban olyan eset, hogy a kevés korhanyal keveredett agyag a felszínre emelkedvén, termőföldet képez. Az ilyen korhanyos talaj bőven terem, de munkáltatása sok fáradságba kerül.

Az agyag tégláégetésre és cserépkészítésre nagyon alkalmas, felté-
vén, hogy benne a mész csekély mértékben fordul elő, vagy ahol gyári-
lag állítják elő a cserepet és a téglát, ott a meszet belőle el is szokták
távolítani. Ily agyagból csinálják Szeged külvárosai szélein a téglát az u.
n. tégláégetőkben, valamint a Rókus végén fekvő nagyobb berendezésű
téglagyárban.

Az agyagos földnek nagy összefüggése van; a nedvességet nehezen
veszi magába, de ha egyszer felvette, azt sokáig megtartja. Esőzés alatt
szívós, ragadós és idomítható tömeggé válik; a meleg összehúgorítja,
miáltal nagyon megkeményedik. A tiszta agyag nem kedvező a vegeta-
tíóra, mivel a növény táplálékot nehezen képes felvenni, valamint a már
felvett a gyökerekkel közleni; ha pedig a víz által megpuhult, az esz-
közökhöz ragad, s ezért a munkát szerfölött késlelteti és nagyon megne-
hezíti. Ha végre szárazság következtében röggé szilárdult, az ekét vagy
a kapát kivetí, valamint a benne kikelő növények gyökereinek terjedését
akadályozza.

Az agyag és a homok sok helyen keveredve jó elő, miáltal a ho-
mokus agyagföld és az agyagos homoktalaj származik. Az elsőt lágy vagy
szelíd talajnak, az utóbbit nehéz vagy kemény földnek mondják. Finom
homok, mész és agyag egyesülve teszik a márgaföldet, melyet az alkat-
részek különböző aránya szerint homokos, meszes vagy agyagos márgának
hivunk. Az ilyen márgás földeknek még szerkezete is változó; van u. i.
réteges, leveles és köves márga, mely ismét fehéres, sárgás, barna, vörös
vagy kékesszürke lehet. Minthogy a márga száraz állapotban mohón szívja
magába a vizet és a levegőt szétválik, jó termőtalajul szolgál.

A termőföldről levén itt szó, szükséges róla, mint legjobb talajról,
némit bővebben is elmondanunk.

A termőföld a legfelső laza rétege a földnek, melynek részeit elmál-
lott szerves és szervetlen anyagok képezik. Az ásvány- vagy kőzetporla-
dékok közül a fővény, az agyag és a mész érdemelnek kiváló említést,
melyeknek különböző mennyisége szerint szokás a termőföldet osztályozni
és nevezni; így van homokos, agyagos és meszes termőföld. A korhadó
növényektől feketélő föld egy negyedik nemét képezi a termőföldnek,
melyet a gazdák korhanyának (humus) vagy feketeföldnek neveznek. Az
említett részek hogy minő arányban fordulnak elő a földben, igen egy-
szerű módon lehet meghatározni. Ha pl. egy kilo földet 2—3 annyi vízzel
föleresztünk s valamely üvegedényben összeráztván, nyugodni hagyjuk, a
homokrészek, mint legsúlyosabbak, legelőbb rakodván le, alul foglalnak
helyet, e felett tisztán megkülönböztethető rétegben gyűl össze az agyag,
míg legfelül uszkálnak a humusrészek. A mész egy része az agyagban,
más a fővény között foglal helyet. Az agyagot tiszta vízzel való öblöge-
tés által lehet lassacskán megtisztítani, mikor is a magára maradt fővény
kiszáritva megmérhető. A humustartalmat a föld kiégetése által távolíthat-
juk el, s ekkor a kiégetett föld annyival könnyebb lesz, amennyi humus
volt benne. A szénsavas mész jelenlétét valamely sávvál, pl. sósávvál,
határozhatjuk meg, mely a kémlelendő földre öntetvén, gyengébb vagy
erősebb pezsgése által árulja el kisebb vagy nagyobb mésztartalmát.

A megejtett vizsgálatok szerint a termőföldben következő anyagok
fordulnak elő:

1. **K o v a s a v** (siliciumoxyd), mely valamennyi földnek főalkat-
része, a homokföld 85—90%-ot tartalmaz. Néha szabadon, máskor agyag-
földdel, mészszel, kalival vagy natronnal vegyülten van jelen.

2. **K a l i** és **n a t r o n**. Mindkettő csekély mennyiségben van a
földben, ritka az a föld, melyben 4—5% található belőlök, s rendszeren

vegyülve vannak szénsav-, kovasav- vagy phosphorsavval. A natriumot sokszor chlorral vegyülten, mint sót találjuk.

3. Mész, melynek mennyisége nagyon változó; némely földben alig van nyoma, míg másban 20—40, sőt 50%-ot is találnak. Tisztán soha, hanem csak kén-, kova- és phosphorsavval vegyülve jó elő a talajban.

4. Magnesia, mely mindenütt ott van, a mész társaságában, de ennél csekélyebb mennyiségben, és miként a mész tisztán soha se fordul elő, hanem szén- és kovasavval vegyülten jó elő.

5. Aluminiuinoxid, mely rendszerint kovasavval és csekély mértékben kénsavval egyesülten van a földben, s olykor 15—30%-ig található.

6. Vasoxid és vasoxidul. Ezek csak kén-, szén- és phosphorsavval vegyülve találhatók; mennyiségük 3—20% között változik.

7. Manganoxid és manganoxidul, melyek a vasat kíséрни szokták, de csak igen csekély mennyiségben fordulnak elő a termőtalajban.

8. Ammoniak, melyet szerfelett jelentéktelen mennyiségben találunk a földben kén-, szén- és phosphorsavval vegyülten.

9. Phosphorsav, mely mészéleggel és magnesiával, valamint vas- és aluminiuoméleggel egyesülve fordul elő, olykor 0.1%-ban.

10. Kénsav, mely vas-, mangan- vagy mészéleggel vegyülve van a földben, de a phosphorsavhoz hasonlóan igen csekély mennyiségben.

11. Szén-sav, melyet rendszeren mészszel, magnesiával és néha vassal vegyülve találunk; azonban vízben feloldva vagy a föld alkatrészeihez tapadva szabadon is előző. Mennyisége 0.2—12%.

12. Chlor, mely rendszeren natriummal vegyülve van a földben, de néha magnesiummal, kaliummal egyesülve is találják; mennyisége ritkán 1%.

13. Szerves anyagok, melyeknek mennyisége 2—9% között változik, de van rá eset, hogy a szántóföld 42% humus-tartalmu.

A termőföld ezen felsorolt ásványos alkatrészei alkatrészei egyszerűsmind a szikláknak vagy kőzeteknek is, melyeknek elporlása által származik a növénytermő talaj; ilyen kőzetek a kvarz, a mészkő, a márga, a dolomit, a gipsz, a földpát és a csillám. Közöttök legváltozatosabb szerepet játszik a földpát, melynek kali- (orthoklas), natron- (oligoklas) és mésztartalmú (labrador) változatát szokás megkülönböztetni. Vannak azonban még más kőzetek is, melyeknek szétmállott részei a termőföld képzéséhez hozzájárulnak; ezeket is azonban épen úgy, mint a névszerint elszámláltakat a víz, változó hőmérsék, szénsav, oxygen, ozon és a növények rombolják szét és teszik használhatókká.

A televényföld képezi szabály szerint az ujkori képlet legfelső rétegét. A televénynek egyik alkatrésze a korhany, melytől az sötét-fekete színét kapja. Vastagsága különböző; néhol alig 35—40 cm., míg máshol, főleg a város közvetlen szomszédságában (Hernyós, Tarján, Szillér, Kétérköz, stb.) 1—2 méter. Keverékrészei iszapos agyag, finom homok és igen nagy mennyiségben korhadásban levő növényi részek. A televényföld összeállására nézve elég ritka arra, hogy a víz átjárja, s ha egyszer átázott, a nedvességet jó sokáig meg is tartja.

Néhol, főleg iszapos állapotban a Tisza torontáli oldalán, vályogot vetnek belőle, mint ez a legközelebbi ujszegedi veszedelem alkalmával tapasztalható volt, de tégláégetésre a benne levő szerves részek miatt egyáltalában alkalmatlan.

A televényföld az, mely az egész Alföldet, főleg a volt Bánságot, hol néha 3 m. vastagságu, oly gazdag termésűvé teszi. Van azonban sok válfaja és néhol nem is ez képezi a felső réteget, amennyiben felette agyag vagy homok terül el, de ekkor e két utóbbi szolgál termőtalajul némi korhanyával vegyülve.

Álljon itt a palánki temetői utban fekvő piaristák földjének talajkimutatása:

20.59	} Fövény égetve	17.81
		} Hozzá szerves anyagok
22.52	} Porhomok égetve	
		} Szerves anyagok
56.89	} Iszapolható finom részek	
		} Ezekhez tartozó szerves és illó anyagok
100.00		

Szeged város területén, a város közvetlen szomszédságát tekintve, a televényt és az agyagot látjuk uralkodó felső rétegeként szerepelni, míg az alsó és a felső részekben, mint főnebb is említők, a homokréteg uralkodó.

A talajnemek elterjedésére nézve Szeged város egész területe általában véve a középminőségű földek közé tartozik; egy része u. i. igen jól termő homokos és korhanydús szántóföld, míg jó része, mintegy 80 ezer hold, részint szőlő, részint kaszáló, legelő, erdő vagy nádas és csak körülbelül 23 ezer hold mondható használatlan állapotúnak, amennyiben e terület rész vadhomokos és szikes. Ami Szeged város talajneleinek elterjedési részletezését illeti, ezt, mint tüzetesebb tanulmányt, későbbi alkalomra hagyjuk, megelégedvén itt azon talajnemek általános ismertetésével, melyek a fentebb vázolt geológiai rétegek között névszerint felemlítve nem voltak. Ilyen többek között a szikes talaj vagy szik, amely rendszerint a legalacsonyabb fekvésű helyeken jó elő. Színére nézve e talaj felül fehér, kissé lejjebb fekete, barna vagy nem ritkán szürke, olykor csupán csak foltonként vagy kisebb táblákat képezve lép fel a használható föld területén, míg máskor egész réteget alkot, melynek részei sokszor mint csupasz területek emelkednek a fölszínre, míg a többieket termőtalaj, korhany takarja.

A sziknek két neme a legközönségesebb, t. i. a használható és a nem használható, ez utóbbit vaksziknek is mondják.

A vakszik vagy vakszék különös vegyületű talajnem, melyből a termőföld alkatrészei közül néhány kellék hiányzik, sőt attól még természettani tulajdonságokban is eltér. Száraz állapotában összeáll, a víz nem egy könnyen hatja át, hanem lapos helyein összegyülemlik, a levegő szabadon nem járhatja át s a növénygyökerek behatásának ellenáll. Ha e talaj huzamosan van kitéve a víz hatásának, majdnem egészen hig péppé, habarékká lesz, melynek eszerint képlékenysége ugyszólvá teljesen hiányzik. E pépes habarékba mélyen lehat a kerék, lesüpped az ember és az állat anélkül, hogy megszikkadása után azok nyomait mutatná. Ha árok volt rajta keresztülhuzva, a tartós esőzés összeömlészi annak meghigult mozgó falait. A kiszáradásnak következménye e talajnemnél a megkeményedés, még pedig annyira, hogy a vágóeszköznek alig enged. Ilyen vakszikes agyagból vetik a Mórászékből kunyhóik számára a vályogot a feketeszéliek.

Az áthatatlanságnak további következménye az is, hogy ahol a szik lapályt képez, oda a környékből a víz összefoly s rajta megáll, nem szívódhatván be a talajba, lassankint elpárolog s a magával hozott oldott anyagokkal a szikfelületet bevonja. Ha a hordalékrészek csupán csak

iszapból állanak, szürkesszinű finom iszapréteg terül el a szik felületén, melytől az egész talaj már messziről fehérlik, de ha a vízzel sók is jöttek a környező talajból, akkor a víz elpárolgása után só, még pedig legrendesebben sziksó marad vissza a lapályon. Magából a vakszikból nem képződik só, hanem a szomszédos talajból kerül az oda, miből természetesen foly, hogy ha a sórészek a vízzel együtt beszívódnának a talajba, a sziksó-kivirágzás nem következne be. A sókivirágzás ennél fogva nem lényeges vagyis rendes sajátsága a sziknek, hanem csak a körülményektől függ, tehát mellékes.

Vannak használható szikes földek is, ezek azonban nem egyebek, mint jó termőföld-talajok kevés mennyiségű finoman elosztott vakszikkeverékrészekkel. E szikrészek néha foltok gyanánt mutatkoznak a jó földön, s agyagos göröngyeik kiszáradáskor megfehérednek, melynek oka a szikrészek lefelé huzódása, mikor is az agyag által körülfogott durvább ásványrészek maradnak a göröngy felületén.

Szolgáljon itt például egy Fehértó környékén fekvő szikes szántóföld talaja.

41·54	{ Fővény égetve	36·71	
	{ Hozzá szerves anyagok	4·83	
13·51	{ Porhomok égetve	12·15	
	{ Szerves anyagok ebben	1·36	
44·95	{ Iszapolható finom részek	34·25	
	{ Ezekhez tartozó szerves és illó részek	10·7	
100·00		83·11	16·89

A földnekem között figyelmet érdemel a korhanytalaj is, mely vizenyős helyeken fordul elő. E talaj ott származik, hol a vízlecsapolások következtében a rétek vagy ilyenféle lapályos helyek kiszáradnak, s lassanként művelés alá kerülnek; minő a hatyas, a tápai-rét és a bodonalji rétföld. Vastagsága, valamint összeállása e talajnak csekély; nem nagy sulya és laza állapota hátrányára van, habár termőképessége jelentékeny, mely utóbbi jó tulajdonsága a talaj mély szántása, illetőleg forgatása által sokáig fenttartható.

Az említett talajnimmel többnyire összefüggésben van az u. n. szurkosföld, mely népies elnevezés alatt feketeszínű, zsirfényű és mázolatú korhanytalajt értünk. A szurkos föld rendszerint fiatalabb vagy régibb korhanytalaj alatt terül el, mint altalaj, és csak nagy ritkán található felső réteggént. Rendes körülmények között nyaranta összeállási képessége nagy, de a fagy hatása alatt vagy munkálás következtében elporlik. A megejtett vizsgálatok azt mutatják, hogy az ily talaj kátrányos és gyantás vegyületek által áthatott növénykorhadás egyik terményét képezi. Ilyen szurkos föld fordul elő a Nagyereszkedő és a feketeszéli kut környékén, valamint altalajként, de csak foltosan, a Tisza baloldalan, a Boszorkány-sziget átellenében.

Egy feketeszéli szurkos buzaföld talajában következő részeket találtam:

45·19	{ Fővény égetve	39·45	
	{ Hozzá szerves anyagok	5·74	
13·47	{ Porhomok égetve	11·34	
	{ Hozzá szerves anyagok	2·13	
11·34	{ Iszapolható finom részek	27·36	
	{ Szerves és illó szerek	13·98	
100·00		78·15	21·85

Iszaptalaj alatt végre azon agyagos homokföldet értjük, melyet Tiszánk hordaléka képez. Az iszapnak termőképessége attól függ, honnan hozta részeit a víz. Ha erdei földet vagy egyéb kész televényt mosott el és homokkal keverve rakott le utjában, az iszapföld jónak mondható, ha pedig tisztán agyagot vagy homokot kapott fel a víz s gyűjtött halomba, benne a növény buján soha sem tenyészhet, mivel hiányzanak belőle a növény tenyészteséhez megkívántató szerves részek maradványai. Előfordul e talaj a Tisza mindakét oldalán, hol a folyó árja által a földek sokszor kelletténél jobban is beiszapoltatnak (Kétvasutköz, Királyicza, Baktó).

A Marostó és a Boszorkánysziget felső rétege egészen a Maros és a Tisza kiöntésének eredménye, amennyiben gyakori elárasztásaik által új meg új iszapkéreggel borítják a földet. Egy gödörösés alkalmával a Boszorkányszigeten jól lehetett látni, hogy a zsiros tapintású televényföld felett a réája rakodott iszapréteg majdnem másfél méternyi vastagsága. Ez az iszapréteg leveles szerkezetű, néhol kékes, máshol rozsdaszínű, szürkés vagy világos lapként látszik elterülni; a földlapok különböző átmérőjűek s egy-egy öntés szabálytalan lerakódását mutatják. Összeállításuk, kivált a felület felé oly csekély, hogy a kora tavasszal tett kísérlet alkalmával a sétatatot félméternyre le lehetett szűrni, s a kiemelt ásóföld rétegei szerint hullott szét. Ezen iszapföld rendkívül kedvező a vegetációra. A Marostóban is ehez hasonló észlelhető, valamint a Holt-Maros beiszapolt medrében, hol a korhadásnak indult sás, nád stb. néhol feketére kezdi festeni a környező iszapot.

A marostói irtvány következő részekből áll:

16·33	}	Fövény égetve	14·7	1·63
		Hozzá szerves anyagok		
25·43	}	Porhomok égetve	23·62	1·81
		Benne szerves anyagok		
58·24	}	Iszapolható finom részek	52·11	6·13
		Szerves és egyéb illó részek		
100·00			90·43	9·57

Ami Szeged város birtokterületének többi talajneimet illeti, mint már fönnebb is mondva volt, homokos és korhanydús agyag, mely a művelésre alkalmas is és termékeny is. Ezalatt szabályszerint sárgaföld van, habár néha meglehetősen mélységben (kálváriai-, nyomási-, szálléri- és a makkosházi földek). Említésre méltó még a homoktalaj, mely mind az alsó-, mind a felsővárosi részeken jelentékenyen elterül és olykor sivatányhomokot képez. (Járás, Átokháza stb.) Kellő gondozás mellett elég termékeny és főleg szőlőültetésre használtatik. Mint mondják, a partos homokföld iható, de nem mindig vágós bort terem.

Tudva van, hogy a víz geologikus hatása épen oly nagy, mint aminő befolyással van a talaj átalakítására; ez okból nem látszik helyenkivülinek a víz oldó és átalakító természetéről itt röviden megemlékeznünk.

A víz munkája a talajban figyelemre méltó. Ez okozza a sótartalmu anyagok átalakulását s az egyes sónemek feloldása következtében a víz használhatóságát vagy ihatatlanságát. Szeged város területe, értve a tulajdonképeni városét, hordalék, vagyis oldott állapotú szerves anyagokkal áthatott korhanyanyag, melyből tehát a víz nitroge-, natron- és carbon-savas sókat bőven vehet magába; inuen van, hogy kutjaink vize salétrom, nátronsó és mész vagy csekélyebb mennyiségű gipsz és magnesia átalakulása következtében ihatatlan; miért is az egész város területén ivásra a Tisza vizét szűrt vagy szűretlen állapotban használják. Az agyagföldbe

vájt kutak vize rendszerint édeses-sós, kesernyés vagy lúgos annyira, hogy még a jószág sem igen szokta meginni, kivált ha még felülről az altalajba egészségtelenítő részek is szivárognak. Legkevesebb sóstartalmunak mondható tudtommal a Barátok kútja, melynek vizét némelyek csakugyan meg is isszák. Minthogy az egész Alföld talaja vízáteresztő, ez okból valamint egyebütt, ugy nálunk is a Tisza duzzadása és a tartós földár hatással van a kutak nagy részének szintjére; a városi kutaknál legalább ezt majdnem kivétel nélkül tapasztalhatni. A városon kívül fekvő agyagba ásott kutak vize iható s annál inkább látszik javulni, minél jobban közeledünk a homoktalajhoz, a mint erről a Dáni-féle kert kutja, továbbá a temetői, a csorda- és a feketeszéli kutak vizének egyszerű izelése által is meggyőződhetni. Igazán jó vizet csak a homoki kutak adnak, de ezekben is carbonsavas meszet mindenkor találhatni.

A salétrom képződése szerves anyagoknak kalium-tartalmu ásványokra való hatása által származik. A rothadó szerves anyagok u. i. viz által a földbe jutnak, hol a bennük rejlő nitrogén-tartalmu vegyületek nitrogén-sóvá változnak át, mely a kaliumsó savát kiűzi és ennek helyét elfoglalja. Minthogy pedig a salétrom a vízben oldható, természetes, hogy ennek társaságában a talaj hajszál-csővéssége útján felszivódik a felületre, hol a híg részek elpárolgása után finom poralakban kiválik. Ez a salétrom kivirágzása.

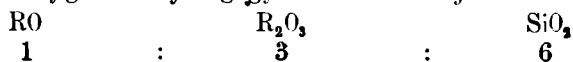
Sokkal figyelemre méltóbb vidékünkön a sziksó, melytől Szeged város nem közönséges ásványtani hírre tett szert. A sziksó előállítását csak a legujabb időben tudták helyesen magyarázni. E szerint ott, ahol sziksó képződik, a talaj homokjában nagyobb mennyiségű natrium-tartalmu földpát-szemcsék fordulnak elő. A szénsav-tartalmu viz átalakítja itt a natrium-silikátot natrium-carbonáttá, melyet egyszersmind könnyű oldékonysága miatt magával ragad, s ha felszínre kerül, lassanként elpárolog és sziksóját lerakja. A mondottakból könnyen megérthető, hogy a nedves időjárás a sziksóképződésre miért nem alkalmas; és csakugyan tapasztalható is, hogy sziksót tartalmazó terjedelmes területeinken tartós száraz időben a mondott só legbővebben seperhető, melyet azután salakjától megtisztítva, illetőleg kilúgozva, jegecitenek és kereskedésbe bocsátanak.

Sziksós tavaink, melyeknek Szeged város határában és környékén elég bővében vagyunk, mind megannyi sziksót gyűjtő medencék. Ezekbe a sziksó nagy része esőzések alkalmával feloldva vitetik; s ha azután nyári forróság idején az ily tó vize elpárolog, a kivált sziksó-por vastag réteggé marad vissza a tó medrében.

Nem lesz érdektelen itt a szeged-dorozsmai határban fekvő vereshomoki-szék dr. Szabó J. által megvizsgált talaját, melyet a sziksóképződésre nézve mintaszerűnek mondhatni, kissé behatóbb figyelemre méltatnunk. Ezen széknek mélyedése tőszzerű, mely vízbő időben csakugyan tóvá is lesz, rendes körülmények között azonban a rajta megállott víz lehúzódik, de körülbelül egy méternyi mélységben ráakadhatni. E víznek íze édeses-sós. A tó talaja, valamint az egész környéké jól távolra homok, felül finomabb, alul durvább szemcséjű, s a víz szintje felé egyenmő borsónyi nagyságú szürkefehér szemekből áll, melyeknél a vízben és a savban olvadó részek eltávolítása után az elemzés 100 részben a következőket mutatta ki:

		oxygen-arány	
K_2O	0.301	0.052	} 4.571
Na_2O	4.480	1.158	
CaO	11.762	3.361	
Al_2O_3	29.930	14.012	
SiO_2	53.321	27.815	

S így az oxygen-arány legegyszerűbben kifejezve:

mi a labrador vegyjellegére mutat.

A vízben és a savban oldható részek a felsőbb rétegben már nem birnak ezen összetétellel, s általában itt az oxygen-arány semmi kovasav-vegyületű ásvány jellegére vissza nem vezethető, miből következik, hogy ezen részeknél a vegybomlásnak igen előhaladottnak kell lennie, s így nem egyenmű anyaggal, hanem keverékkel van dolgunk, melynek elemzési eredménye positiv jelentéssel nem bir.

A vegybomlási termények, t. i. a szikso és a szénsavas mész, a felület felé sietnek, s azon fokban növekszik az elemzési kimutatásban számuk, a melyben jobban-jobban felfelé követjük. A sziksoára nézve, melyet e száraz tó felületén naponkint sepernek, a dolog világos; ez u. i. a hajszál-csőesség tünetményénél fogva a felületre jó, s eltávolodván a víz feleslege, kivirágzik; hasonlót mondhatni a szénsavas mészre is, melyet a felületen mindig nagyobb bőségben találhatni, kivéven a tó közepét, hol a felső ásonyomban és az altalajban nincsen észrevehető különbség, de a tó szélén a savban oldható részek felül 51%, az altalajban 21%; a tó körüli homoktalajban felül 18%, az altalajban 13%.

Minőségre nézve a vízben oldható részek szikso és konyhasó, de ezek bővebben inkább a felület felé vannak; a savban olvadó részek leginkább mész, alárendelten magnesia és vasoxydul-carbonat, ezek is azonban felfelé nagyobb mennyiségben találhatók.

A szikso tisztítására egykor Szegeden gyár is létezett, az u. n. kuksó, mely azonban, minthogy a gyakori és tartós földár következtében a szik megvakult, kevés haszonnal járván, teljesen megszűnt.

Figyelemreméltó még magának a városnak területén létező keserűsöt tartalmazó néhány forrás, minő p. o. a Lovászi- és a Muskó-féle keserűsöt kut. Ezek mindegyikében keserűsöt és glaubersöt fordul elő, ez utóbbi rendszerint bővebben. Mind a keserű só, mind a glaubersöt képződése egyenlő módon történik, még pedig úgy, hogy az agyagos homoktalaj mésztartalma a szerves anyagból ennek feloszlása után kivált kén- és szétmállott vaskénegek kénsavtartalmával vegyi egyesülésre lép s a mész carboniumának kiűzése után gipszszé válik; a gipsz kénsavát a talaj szénsavas magnesia- és natron-anyagából a magnesium- és a natriumoxyd lekötí s vele a vízben könnyen oldható keserűsöt és glaubersöt hoz létre, mely utóbbi, kivált a Muskó-féle kutban oly bőven van feloldva, hogy a budai keserűvíz-források bármelyikével vetekedik. Említésre méltók még a szép gipsz-kristályok, ikrek, csoportozatok, melyek a Lovászi-féle kutban találhatók.

A Muskó-féle kut vízében Preisz M. akadémikus 1863-ban eszközölt vegyelemzése a következő részeket mutatta ki:

1000 grammban		1 polgári fontban	
Szénsavas mész Ca CO_3	0.4700	gramm	3.6096 szemer
Szénsavas magnesium Mg CO_3	0.0163	"	0.1252 "
Szénsavas natrium $\text{Na}_2 \text{CO}_3$	0.1523	"	1.1696 "
Kénsavas mész (gipsz) Ca SO_4	0.8922	"	6.8521 "
Kénsavas kalium $\text{K}_2 \text{SO}_4$	0.0304	"	0.2334 "
Kénsavas natrium (glaubersöt) $\text{Na}_2 \text{SO}_4$	6.9587	"	53.4427 "
Kénsavas magnesium (keserűsöt) Mg SO_4	1.2672	"	9.7321 "
Chlormagnesium Mg Cl_2	2.8996	"	22.2689 "
Légenysavas magnesium Mg NO_3	1.6488	"	12.6627 "

Aluminiumoxyd Al_2O_3 és vasoxyd F_2O_3	0·0073 gramm	0·0561 szemer
Kovasav (Siliciumoxyd) $Si O_2$. . .	0·0091	0·0691
	14·3519	110·2223
Félig kötött szénsav (10·9·70 \boxtimes cm.)	0·2156	1·6558
	14·5675	111·8781

Van ezenkívül még e vízben vas, ammoniak és szerves anyag is határozatlan mennyiségben, miből kitetszik, hogy a Muskó-féle keserűvíz a szilárd alkatrészek összegére nézve legközelebb áll a budai Hild egarde-forrás vizéhez, melytől azonban légenysavas magnesium tartalma által különbözik lényegesen és csak a saidschützi keserűvízhez hasonlítható, mint melyben az említett légenysavas magnesium majdnem ily arányban fordul elő.

A Muskó-féle keserűsöskut vizének bő glaubersó-tartalma tehát alkalmassá teszi azt, hogy az ember mindazon ismeretes esetekben sikeresen használhassa, melyekben más helyekről kereskedésben levő ilyenféle ásványos vizeket használni szokás; miért is hogy e hasznos gyógyvíz legalább a város határán belül minél tágasb körben megérdemlett méltásra találjon, orvosaink ismert ügybuzgalmától várjuk.

Ezekben kívántuk Szeged város talajának tudtunkkal első általános képét nyújtani; általánosot mondjuk, mert annak részletezése huzamosabb időt s behatóbb vizsgálatot igényel; az előttünk feltárult kép is azonban elég biztatást nyújt arra nézve, hogy a növény- és az állattenyésztet, melyet talajunk nevel és táplál, ha nem is oly változatos, mint a felföld hegy-völgyes tájékaie, mindenesetre elég gazdag arra, hogy a buvár időt és fáradságot szenteljen ezen „arany kalászszal ékes rónaság“ tanulmányozására.

Pap János.

A TANÁRI KAR.

A) Rendes tanárok.

Sorszám	A tanár neve	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben elő- adott	Heti órái- nak száma	Észrevételek
1.	Arányi Ágost	Hittan Latin nyelv Magyar nyelv Német nyelv	V. VI. VII. VIII. I. B. I. B. I. B. VII. VIII.	19	I. B. osztály főnöke, búcsónok, az ifjúsági segélyező-egylet elnöke.
2.	Budavári József	Latin nyelv Görög nyelv	VII. VIII. VII. VIII	18	VII. osztály főnöke.
3.	Cserép Sándor	Latin nyelv Magyar nyelv Mennyiségtan	II. A. II. A. V. VI. II. A.	19	II. A. osztály főnöke, az ifjúsági könyvtár gondnoka.
4.	Horvát Sándor	Latin nyelv Magyar nyelv Német nyelv	I. A. I. A. VII. VIII. I. A.	17	I. A. osztály főnöke, az ifjúsági önképző- kör vezetője, a tanári és ifjúsági könyvtár gondnoka.
5.	Kovács István világi	Tornászat	I. A. és B. II. A és B. III. IV. V. VI VII. VIII.	18	
6.	Kovács Pál	Latin nyelv Magyar nyelv Mennyiségtan	II. B. II. B. IV I. A III.	19	II. B. osztály főnöke.
7.	Magyar Gábor	Történelem Földrajz	VIII. I. A. és B.	8	Igazgató.
8.	Martin Péter	Görög nyelv Német nyelv Mennyiségtan Bölcsészettan	VI. V. VI V. VII. VIII.	17	VI. osztály főnöke.
9.	Mészáros József	Hittan Latin nyelv Magyar nyelv Mennyiségtan Szépirás	I. B. II. A. s B. III. III. III. II. B. I. A. és B. II. A. és B.	21	III. osztály főnöke.
10.	Nováky Bertalan világi	Rajz	I. A és B. II. A. és B. III. IV.	24	—

Sorszám	A tanár neve	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben elő- adott	Heti órái- nak száma	Észrevételek
11.	Pap János	Természetráajz Mennyiségtan	I. A. és B. II. A és B V. VI. I. B	17	A természetráajzi szertár gondnoka, az egyházi énekkar fel- ügyelője
12.	Pap József	Görög nyelv Történelem Földrajz	V. V. VI VII II. A. és B.	18	V. osztály főnöke.
13.	Stancel Károly	Mennyiségtan Mennyis. föld- rajz	IV VI VII VIII VIII.	14	—
14.	Szolgyémy János	Hittan Német nyelv Történelem Földrajz	I. A. IV. II. A. és B. III. IV. III. IV. III.	18	IV. osztály főnöke.
15.	Toth Antal	Természettan Vegytan	III. IV. VII VIII. IV. VI.	16	VIII. osztály főnöke, értékelési jegyző, a természettani s vegy- tani muzeum gond- noka.
16.	Való Mihály	Latin nyelv	IV. V. VI.	17	—

B) Rendkívüli tanárok.

Arányi Ágost, a francia nyelv,
Bódogh János, a gyorsírás,
Roth Endre, az ének tanára.

A nem r. k. vallású ifjak vallásánukban saját lelkészeiktől nyertek oktatást.

Előadott tananyag.

Első A. és B. osztály.

Hittan, hetenkinti 2 órában. Az apostoli hitvallás, az isten tiszta és az anyaszentegyház öt parancsa. Szentségek és imádságok. — Tankönyv: Nagy katekizmus. 1874.

Latin nyelv, hetenkinti 6 órában. Írás és olvasás, az egyszerű mondatok szerkezete, a mondatok viszonyítása, a nemek fogalmai és szabályai, a nevek név- és fokragozása, a viszonzszók, a névhelyettesítők és kapcsolók, némely igeragok, folytonos szóbetanulás és fordítás mindkét nyelvből ismétlő és elemző alapon megfelelő iránybeli gyakorlatok. Tankönyv: Szepesi Imre Elemi latin nyelvtana I. r. Pest, 1874.

Magyar nyelv, hetenkinti 3 órában. A helyes olvasás és írás főbb szabályai, egyszerűbb mondatok alkotása és elemzése, megfelelő olvasmányok értelmi és szép előadása, a beszédrészek fejtegetése, a ragok, képzők és szótók áttekintése, a nevek bel- és külviszony-, birtok- és fokragjainak tüzetes begyakorlása, némely igeragok, viszonzszók és kapcsolók; írásbeli gyakorlatok a tananyag köréből. Tankönyv: Szvorényi József Kisebb magyar nyelvtana és Olvasókönyve. 1876.

Német nyelv, hetenkinti 2 órában. A betűk ismertetése, írás és olvasás, a nevek nevei és ragozása, némely igeragok, az egyszerűbb mondatok szerkesztése, elrendezése és a mondatok viszonyításának főbb szabályai, szógyakorlás és folytonos fordítgatás. Tankönyv: Ney-Ollendorf Gyakorlati német nyelvtana I. r. Pest, 1864.

Földrajz, hetenkinti 2 órában. A mennyiségtani és természettani földrajz fő pontjai és az általános földrajzi fogalmak magyarázata, továbbá a tengereknek és a világrészeknek ismertetése, végül a magyar állam földirata. Tankönyv: A magyar állam földirata, Visontay János Budapest, 1877. Térkép Lange-Cherven Új iskolai atlasza.

Mennyiségtan, hetenkinti 4 órában. Számtan: a tizes számrendszer, a négy alapművelet egész, közösleges és tizedes törtszámokkal, oszthatóság, kettős tétek és a méterrendszer. Tankönyv: Dr. Lutter N. Közösleges számtan. Budapest, 1877. — Mértan: Pont, vonalak, szögek, a három és a négyszögek szerkesztése és ezeknek főbb tulajdonságai. Tankönyv: Mocnik-Szabóky, Mértani nézlettan. Budapest, 1877.

Természettan, hetenkinti 2 órában. Az állatok főbb alakjainak ismertetése, kiváló tekintettel a gerincesekre. Tankönyv: Pap János, A természetrajz elemei I. r. 3. kiadás. Budapest, 1877.

Rajz, hetenkinti 4 órában. Egyenes vonalak és azokból összeállított különféle idomok; egyenes és görbe vonalokból összeállított idomok tiutával kihuzva.

Szépírás, hetenkinti 1 órában. Greiner és Lövényi módszere szerint.
Testgyakorlat, hetenkinti 2 órában.

Második A. és B. osztály.

Hittan, hetenkinti 2 órában. A ker. kath. egyház szertartásainak magyarázata. Tankönyv: A ker. kath. anyaszentegyház szokásai és szertartásai, kiadta a szt.-István-társulat 1874.

Latin nyelv, hetenkinti 6 órában. Az alaktan teljes befejezése; megfelelő latin és magyar példák fordítása. A szükséges szavak emlézése. Hetenkint egy iskolai gyakorlat. Tankönyv: Szepesi-Budavári, Latin Alaktan II. r. Pest, 1877.

Magyar nyelv hetenkinti 3 órában. Az alaktan teljes befejezése; a szókötés és mondatkötés főbb pontjai. Értelmes olvasás, helyesírás, az olvasottak előadása és szavalása. Hetenkint egy iskolai gyakorlat. Tankönyv: Szvorényi J. Magyar nyelvtan I. rész és Olvasmányok. Budapest, 1875.

Német nyelv, hetenkinti 2 órában. Olvasás és írás. A fő- és mellénevek ragozása, az igahajlítás némely ideje. Folytonos fordítás mondattani alapon. Szavak emlézése. — Tankönyv: Ney Ferenc, Német nyelvtan. Pest, 1875.

Földrajz, hetenkinti 2 órában. Magyar-osztrák birodalom tizenhárom örökös tartománya s Európa államai. Tankönyv: Hauke-Környei, Egyetemes földirati tankönyv. Budapest, 1877.

Mennyiségtan, hetenkinti 4 órában. Számtan: A négy alapművelet egész számokkal, közönséges és tizedes törtekkel; rövidített számműveletek; olasz számolás, egyszerű és összetett hármasszabályhoz tartozó feladatok megfejtése a következtetés módja és az aránylatok tana szerint. Mértan: Sikmértani idomok területe, hasonlósága, átalakítása, a körre vonatkozó nevezetesebb tantételek. Tankönyv: Lutter N. Közönséges Számtan. Pest, 1876. Szabóky-Mocnik, Mértani Nézetlan I. r. Pest. 1870.

Természetrajz, hetenkinti 2 órában. Az év téli szakában a jellemzőbb ásványok, a nyáriban az ismeretesebb növényi alakok voltak tárgyalva és bemutatva. Tankönyv: Pap J. a Természetrajz Elemei II.—III. rész. Budapest, 1876.

Rajz, hetenkinti 4 órában. Mértani rajz heti 2 órán át, sikmértani idomok szerkesztése körzővel és vonalzóval. Szabadkézi rajz, szintén heti 2 órában, gyakorlás-ékitmények, emberi fejrészletek és fejek körrajzaiban. Tankönyv: Szemlér-féle füzetek.

Szépírás, hetenkinti 1 órában. Írás Greiner és Lövényi rendszere szerint.

Testgyakorlat, hetenkinti 2 órában.

Harmadik osztály.

Hittan, hetenkinti 2 órában. Az ó-szövetség története. Tankönyv: Róder, biblia I. r. 1874.

Latin nyelv, hetenkinti 5 órában. Mondattantól esettan, hozzá értve a megfelelő latin és magyar mondatok fordítását. Latin olvasásból prózai szemelvények Cornelius Neposból. Továbbá a szükséges szavak és nevezetesebb olvasmányi darabok emlézése. Hetenkint 1 iskolai gyakorlat. — Tankönyv: Szepesi I. Mondattan I. r. 1873.

Magyar nyelv, hetenkinti 3 órában. Szóképzés. Mondatkötés. Az irály főbb szabályainak ismertetése, ügyiratok, elbeszélések és leiratok készítése. Értelmes olvasás, előadás, szavalás és helyesírás. Tankönyv: Szvorényi, Magyar nyelvtan III. r. 1875.

Német nyelv, hetenkinti 2 órában. Olvasás és írás. Folytonos fordítás mondattani alapon; a fő-, mellék- és számnév, névmás s a gyenge hajlítású igék, végre némely erős hajlítású igék megismertetése. Szavak elemzése. Tankönyv: Toepler, Német nyelvtan. 1876.

Földrajz, hetenkinti 2 órában. Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália természeti és politikai földrajza. Tankönyv: Hauke Környei, Egyetemes földleírás. Budapest, 1874.

Történelem, hetenkinti 2 órában. A magyarokat megelőzőtt legfőbb események s a magyarok története a vegyes házakból származott királyokig. Tankönyv: Vaszary, Történelem rövid előadásban. Budapest, 1874.

Mennyiségtan, hetenkinti 3 órában. Számтан: Az összetett arányok és aránylatok, kamatszámítás, társaság- és vegyítés-szabály. Tankönyv: Lutter Számтан. 1875. Mértан: Körтан. Egyenes vonalok a térben. Szögletes testek. A hasáb, gúla és csonka gúla felülete és köbtartalma. Tankönyv: Mocnik-Szabóky, mértani nézletтан. 1869.

Természettан, hetenkinti 3 órában. A testek közös tulajdonságai és külső különbségei, hőtan, delezesség, villanyosság. Tankönyv: Természettан algymnasiumok számára dr. Pisko F. J. ötödik kiadása után magyarítva. Budapest, 1877.

Rajz, hetenkinti 4 órában. Bógler-féle rajzfüzetek 7. 8. 9. füzete.

Testgyakorlat, hetenkinti 2 órában.

Negyedik osztály.

Hittан, hetenkinti 2 órában. Jézus Krisztus élettörténete és az apostolok cselekedetei. Tankönyv: Róder Alajos, Nagy Biblia II. i. Budapest, 1874.

Latin nyelv, hetenkinti 6 órában. A mondattanból: a határozatlan módú igék, állapotjelzők, hanyattszók, igenevek, az előszócskák különféle használata, igehatározók, egyes szók elhelyezése a beszédben tárgyaltatott megfelelő mondatok kíséretében. A prosodia és metrika előrebocsátásával Phaedrusból 13 mese fordított; a nevezetesebbek emlézése. — Jul. Caesar de bello gallico lib. I. 29. fej. Minden héten egy írásbeli iskolai gyakorlat. Tankönyv: Szepesi I. Mondattan I. Budapest, 1873. és Szepesi-Budavári, Modattan II. rész. Budapest, 1876.

Magyar nyelv, hetenkinti 3 órában. Polgári ügyiratok, levelek, egyszerű és széppróza. A vers technikája. Két hétben egy dolgozat. Tankönyv: Laky, Irály és költészettан. Budapest, 1876.

Német nyelv, hetenkinti 2 órában. Az igitан, valamennyi beszédrés és a szóképzés ismertetése. Szavak elemzése és folytonos fordítás mondattani alapon. Tankönyv: Toepler, Német nyelvtан. Budapest, 1876.

Történelem, hetenkinti 2 órában. Magyarország történetéből a vegyes házak s a Habsburgház. A világtörténetből a magyarok történetével egykorú nevezetesebb események. Tankönyv: Vaszary, Történelem rövid előadásban. Budapest, 1874.

Mennyiségtan, hetenkinti 3 órában. Betűszámтан: alpműveletek egész és törtszámokkal, oszthatóság, legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többses. Tankönyv: Lutter N. Betűszámтан. Budapest, 1874.— Mértан: a kör és annak mérése, idomok a körben és azon kívül, a gömbölyű testek felülete és térfogata. Tankönyv: Szabóky Adolf, Mértani nézletтан. Budapest, 1876.

Természettан, hetenkinti 4 órában a tunév első felében. A szilárd, cseppfolyós és terjedékeny testek nyug- és moztana, rezgéstан, hangтан, fénytан. Tankönyv: Természettан algymnasiumok számára dr. Pisko ötödik kiadása után magyarítva. Budapest, 1877.

Vegytan, hetenkinti 4 órában a tanév második felében. A vegytani alaptörvények és elméletek; a fontosabb elemek és vegyületek a szükséges és kivihető kísérletekkel. Tankönyv: mint a természettannál.

Rajz, hetenkinti 4 órában. Az emberi testrészek, u. m.: fejek, kezek, lábak, stb. árnyékozva rajzolása. Tankönyv: Taubingertől.

Testgyakorlat, hetenkinti 2 órában.

Ötödik osztály.

Hittan, hetenkinti 1 órában. A kinyilatkoztatás története. Tankönyv: Dr. Wappler, A kath. egély tankönyve I. rész. Pest, 1870.

Latin nyelv, hetenkinti 6 órában. Nyelvtani ismétlések s irálytani szóbeli gyakorlatok mellett tüzetesen tárgyalatott az igemódok és idők használata. Mondattan II. r. Szepesi I. után átdolgozta Budavári József. — Cicero: Laelius de amicitia, magyarázta Heinrich Gusztáv; Ovidius elib. Tristium két elegia; e lib. Metamorphoseou: Quator humani generis aetates; fabulae de Mida rege; Baucis és Philemon; Icarus et Perdix. Ovidiusból emlézés. Hetenkint egy írásbeli iskolai gyakorlat.

Görög nyelv, hetenkinti 5 órában. Alaktan, fő- és melléknevek ragozása, névmások és számnevek, s a tiszta jellegű összevont és össze nem vont igék hajlítása a közbeneső fordításokkal. — Kéthetenkint egy írásbeli gyakorlat. Tankönyv: Szepesi I. Görög nyelvtan és Mészáros N. Görög olvasókönyv. Budapest, 1872.

Magyar nyelv, hetenkinti 3 órában. A stylről általában és részletesen; hangsúlyos és időméretes verselés. Kéthetenkint egy írásbeli gyakorlat. Tankönyv: Névy L. Az Írásművek Elmélete. Pest, 1874.

Német nyelv, hetenkinti 2 órában. Költemények és kisebb prózai darabok elemzése, fordítása és emlézése. — Kéthetenkint egy irályképző gyakorlat. Tankönyv: Deutsches Lesebuch I. von Mozart.

Történelem, hetenkinti 3 órában. Ókor: a hajdani népek története és társadalmi viszonyai; a görögök és rómaiak, ezek műveltsége és társadalmi viszonyai. — Tankönyv: Somhegyi F. „Egyetemes világtörténet.“ I. k. Budapest, 1874.

Mennyiségtan, hetenkinti 4 órában. Algebra, a másodfokú egyenletekig. Tankönyv: Lutter Betűszámтана. — Síkmértan, a körbe irt és a kör körül irt idomokig. Tankönyv: Ábel Mértan I. r.

Természetráajz, hetenkinti 3 órában. A téli időszak alatt az ásványok, a nyári alatt a növények ismertettek általánosán és részletesen. Tankönyv: Pap János, Az ásványok természetrajza. Budapest, 1874. A növények természetrajza. Budapest, 1875.

Testgyakorlat, hetenkinti 2 órában.

Hatodik osztály.

Hittan, hetenkinti 1 órában. Kath. hitágazattau. Tankönyv: Dr. Wappler, A kath. egély tankönyve II. r. Pest, 1870.

Latin nyelv, hetenkinti 5 órában. Nyelvtani ismétlések s irálytani szóbeli gyakorlatok mellett olvastattak: Livius XXI. k. 30. fej. Sallustius Jugurthája és Virgil Aeneisének II. éneke. A mondattan II. részéből: az idő-alakok egymásutánja folytatólyag. Hetenkint egy írásbeli iskolai gyakorlat. Virgil és Sallustiusból emlézés. Tankönyv: Mondattan II. rész Szepesi I. után átdolgozta Budavári József. T. Livii ab urbe condita lib. partes selectae, Grysar, „P. Virgillii M. operum epitome Pestini 1865.“ Sallustius Catilina és Jugurtha G. Linker Viudobonae 1855.

Görög nyelv, hetenkinti 5 órában. Az egész ijetan; 44 Aesopus-féle mese s a Herculesről szóló rege (Apollodorus szerint) fordítása és elemzése. Tankönyv: Szepesi I. Görög nyelvtan és Mészáros N. Görög olvasókönyv. Kéthetenkint egy írásbeli gyakorlat.

Magyar nyelv, hetenkinti 3 órában. Epikai, lyrai és tanköltészet elméleti és gyakorlati ismertetése. Kéthetenkint egy írásbeli gyakorlat. Tankönyv: Névy L. Az Irásművek Elmélete, Pest 1874.

Német nyelv, hetenkinti 2 órában. Költemények és nagyobb prózai darabok elemzése, fordítása és emlézése. Tankönyv: Deutsches Lesebuch I. von Mozart. Kéthetenkint egy irályképző gyakorlat.

Történelem, hetenkinti 3 órában. A népvándorlás, arabok, frankok, németek, stb. A keresztes háborúk és következményeik, a száz éves angol-francia örökösödési és vörös-fehér rózsaharc, görögök, mongolok s törökök és a középkori nevezetesebb találmányok. Tankönyv: Somhegyi F. „Egyetemes világtörténet“ II. k. Pest, 1874.

Mennyiségtan, hetenkinti 4 órában. A logaritmusokról, az egy, két és három ismeretlenes elsőfokú egyenletekről, a másodfokú és oly felsőbb fokú egyenletekről, melyek másodfokúakká alakíthatók. A körbe és kör körül írt idomokról, a körről tüzetesen; a goniometria és trogonometria. Tankönyv: Betűszámtan Lutttertől, Budapest, 1876. IV. k. s Ábel mértan. Pest, 1872. II. k.

Természetrájj, hetenkinti 2 órában. Az állati test külső és belső szerveinek leírása és egymással történt összehasonlítása, az állatok rendszerezése, az egyes typosok általános és a két első typos részletes jellemzése. Tankönyv: Pap János. Az állatok természetrajza. Budapest, 1875.

Vegyten, hetenkinti 2 órában. Alaptörvények, elméletek; a nemfém- és fémelemek fontosabbjai vegyeikkel; szerves vegyületek a szervetlen részben is követett gyökös elmélet alapján kísérletekkel értelmezve. Tankönyv: A vegyten alapvonalai középtanodák számára, Dr. Say M. Budapest, 1874.

Testgyakorlat, hetenkinti 2 órában.

Hetedik osztály.

Hittan, hetenkinti 1 órában. Kath. erkölstan. Tankönyv: Wappler A. Kath. erkölstana. Pest 1870.

Latin nyelv, hetenkinti 5 órában. Cic. pro Archia poeta. Tankönyv: Cicero's Rede für den Dichter Archias, ed. Fr. Richter, Leipzig 1872. — Virg. Georg. I. k. 1—159. v., II. k. 458—542. v., Buc. ecl. I. és ecl. V. Tankönyv: P. Virgiliü epitome, ed. Hoffmann, Vindobonae 1875. — Minden két hétben egy írásbeli gyakorlat Vagács szerint.

Görög nyelv, hetenkinti 4 órában. Xen. Anab. I., 1. és 2. 1—4; 4. 11—19; 5., 6.; 7., 8. és 9.; III., 1. és 2. Tankönyv: Schenkl-Horváth Xenophon chrestomatiája, Budapest 1874. — Nyelvtan: Mondattan Curtius-Kiss szerint. Minden két hétben egy írásbeli gyakorlat Schenkl-Kiss gyakorló-könyve szerint.

Magyar nyelv, hetenkinti 3 órában. A szónoklattan és dráma története és elmélete. Tankönyv: Névy L. Az irásművek elmélete. Budapest, 1876. — Minden hóban egy írásbeli dolgozat.

Német nyelv, hetenkinti 2 órában. Prózai és költői darabok fordítása és elemzése, irodalomtörténeti vázlatok. Tankönyv: P. Thewrewk Árpád német tan- és olvasókönyve II. k., Pest 1873. — Minden hóban egy írásbeli dolgozat.

Történelem, hetenkinti 3 órában. Az ujkor története, tekintettel a műveltség fejlődésére. Tankönyv: Somhegyi F. Egyetemes világtörténete III. kötet.

Mennyiségtan, hetenkinti 3 órában. A haladványok, kamatos kamatszámítások, határozatlan egyenletek. A tértan. Tankönyv: Lutter betűszámтана, Abel mértana. Budapest, 1876.

Természettan, hetenkinti 4 órában. Általános tulajdonságok és erők, nyug-, moz-, rezgés- és hangtan. Tankönyv: Fehér I. természettan I k. Budapest, 1876.

Bölcsészettan, hetenkinti 2 órában. Tapasztalati lélektan. Tankönyv: Fekete E. Philosophiai propaedeutika I. r. Budapest, 1874.

Testgyakorlat, hetenkinti 2 órában.

Nyolcadik osztály.

Hittan, hetenkinti 1 órában. A r. k. egyház története. Tankönyv: Dr. Wappler. A kath. egyház története. Pest 1870.

Latin nyelv, hetenkinti 5 órában. Tac. Annal. III. könyve. Tankönyv: Tacitus Annalen von A. A. Draeger, Leipzig 1872. — Hor. Sat. I. k. 1., az Epist. I. k. 2. és az Ódák I. k. 34., 37., II. k. 3., 10., 13., 16. és IV. k. 7 darabja. Tankönyv: 2. Horatii Flacci carmina selecta, ed. C. J. Grysar, Vindobonae 1872. — Minden két hétben egy iskolai gyakorlat Vagács szerint.

Görög nyelv, hetenkinti 4 órában. Xen. Kyrup. VII. 2., 4., 12. és 16. 5. 1—16; VIII, 2. 1—4, 7—9, 13—23; 3. 2—25, 33 és 34. 4. 1—5. 5. 1, 17—28; 7. Tankönyv: Schenkl-Horváth Xenophon chrestomathiája, Budapest 1874. — Hom. Odys. XII. éneke. Tankönyv: Homeri Odyssea, ed. Gul. Dindorf, Lipsiae 1875. — Minden két hétben egy iskolai gyakorlat Schenkl-Kiss gyakorló könyve szerint.

Magyar nyelv, hetenkinti 3 órában. Irodalomtörténet a legrégebb időtől a jelenig. Nyelvészeti s szépiészeti fejtegetések. Megfelelő írásbeli dolgozatok. Tankönyv: Toldi Ferenc A m. n. irodalomtörténete.

Német nyelv, hetenkinti 2 órában. Előadattak és fejtegetettek egyes prózai, költői és drámai művek nevezetesebb szerzőktől, ezeknek életrajza a kor általános jellemzésével. Havonként egy írásbeli feladvány. Tankönyv: Ponor Thewrewk Árpád. Német tan- és olvasókönyv. Pest 1873.

Mennyiségtani földrajz, hetenkinti 2 órában. Észleleti tények és ebből folyólag a földgömb alakja, nagysága, mozgása és az ebből eredő tümenények; a föld holdja, kórtan. A parallaxis. Tankönyv: Lentényi Márk „A mennyiségtani földrajz alapvonalai.” Pécs, 1877.

Történelem, hetenkinti 4 órában. Magyarország oknyomozó története, különös tekintettel a műveltség és alkotmány fejlődésére. Tankönyv: Horváth M. Magyarország története, Budapest 1870.

Mennyiségtan, het. 2 óra. Kapcsolástan: gömbháromszög tan; sík elemző mértan elemei. Tankönyv: Lutter betűszámтана és Mocnik mértana. ford. Szabóky.

Természettan, hetenkinti 3 órában. Hőtan, fénytán, delezesség és villanyosság. Tankönyv: Kísérleti természettan középtanodák felsőbb osztályai számára, Fehér I. Budapest 1876.

Bölcsészettan, hetenkinti 2 órában. Gondolkodástan. Tankönyv: Fekete E. Philosophiai propaedeutika II. r. Budapest 1873.

Testgyakorlat, hetenkinti 2 órában.

A tanulók előmenetele.

A) A kötelezett tantárgyakban.

Első A. osztály.

<i>A tanuló neve és vallása, osztályos vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r g y a k										
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Szám- és mértan	Természettudományok	Rajz	Szépirodalom	Testgyakorlat	Magaviselet
Abelsberg Lajos, héber	1	1	1	1	2	2	2	3	2	2	2
Aigner Ákos	2	2	2	2	2	3	2	3	2	3	2
Bajasch Traján, g. k. v.	2	3	3	3	2	3	3	1	3	2	2
Barácius József	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
5 Bartole Miklós	3	3	3	2	3	3	3	2	3	2	2
Bárkányi Béla, ism.	3	3	3	2	3	3	3	3	3	—	2
Beck János	3	4	4	2	4	4	4	4	3	3	2
Bizek Miklós	2	3	2	2	1	3	2	3	2	2	2
Blaszmann Ferenc	2	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2
10 Buding József	1	1	1	1	1	1	1	2	3	2	2
Burus József	1	2	2	2	1	3	2	3	3	2	2
Buttyán László, g. k. v.	2	3	3	2	2	3	1	2	2	2	2
Bücher Tamás	1	2	3	2	2	3	3	2	1	3	2
Csikos Ferenc	2	4	3	3	4	4	4	3	2	2	2
15 Czinner Antal	2	3	3	2	3	3	3	1	2	1	2
Diakonovich M. g. k. v.	1	2	2	1	3	3	3	3	2	1	2
Dobó András	1	2	2	2	2	3	2	1	3	3	2
Farkas Béla	1	3	2	2	2	3	2	3	2	1	1
Farkas József	1	3	2	3	1	3	2	2	3	2	2
20 Fábian Gyula, héber	2	2	2	1	2	2	1	3	3	3	2
Fein Ármin, héber	3	3	2	2	1	2	2	2	1	3	2
Ferencsevics Tamás	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3	1
Fleischer József	1	2	3	1	3	3	2	3	3	3	2
Fleischmann Béla, héber	1	1	2	1	2	3	2	4	3	3	2
25 Fogel Lajos, héber	1	1	1	1	1	1	1	3	3	2	2
Fuchs Sándor, héber	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
Gazdag István	3	3	3	2	3	3	2	2	2	1	2
Gehlhäuser Miklós	3	3	3	2	3	4	3	3	3	2	2
Gerle Imre	2	3	3	2	2	3	2	3	2	1	2
30 Grün Mátyás	3	4	4	2	4	4	4	3	2	2	2
Hacker Mátyás, héber	3	3	2	2	2	3	2	3	3	2	2
Harnischfeger József	1	4	3	3	3	4	3	2	3	3	2
Hurf Antal	3	4	4	3	4	4	4	2	3	—	2
Hoffmann Vilmos	1	2	3	1	3	2	3	2	1	3	2

<i>A tanuló neve és vallása</i> <i>ösztöndíjas vagy ismétlő-e?</i>												Mögaviselet
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Szám- és mértan	Természettud.	Rajz	Szépíró	Testgyakorlat		
35 Holz János	1	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3	2
Hubert György	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2	3	2
Jabróczki Béla	1	3	3	3	2	4	3	4	3	3	1	2
Jasper András	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2
Kasza Ferenc	2	2	2	3	3	3	2	3	2	2	2	2
40 Kaszta János	1	3	3	3	3	3	3	4	2	3	3	2
Kelemen János	1	3	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2
Keller Antal	1	3	3	2	3	3	2	1	2	2	2	2
Kiss Ferenc	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2
Kiss Károly	2	3	3	1	2	3	2	2	2	2	2	2
45 Kiss Zoltán	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Klebovics Sándor	2	3	3	1	3	3	3	3	3	3	3	2
Klein Ferdinánd, héber	1	2	2	1	1	2	2	3	1	2	2	2
Kovács János	2	4	3	3	2	3	2	3	2	2	2	2
Kotányi Mihály, héber	v	i	zs	r	a	la	tot	no	m	te	11.	
50 Kuhu Ferenc	2	3	3	2	2	3	3	2	2	2	2	2
Laczkovics Ákos	1	2	2	2	2	3	2	3	3	3	3	2
László Lajos	1	3	2	3	2	3	2	1	3	2	2	2
Lemle József	2	2	2	2	2	3	2	2	2	3	2	2
Lengyel Lajos, héber	3	3	3	3	3	4	3	2	2	2	2	2
55 Löwinger Dezső, héber	2	4	4	3	3	4	3	3	3	3	2	2
Lukinich Zsiga	2	3	3	2	3	3	2	1	3	2	2	2
Mai Frigyes	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Marsch József, ism.	1	3	3	2	2	3	3	1	2	2	2	2
Mazancz János	3	3	3	3	2	4	3	3	3	3	3	2
60 Meák Gyula	2	2	2	2	2	3	1	2	2	2	2	2
Mészáros Andor	1	1	1	1	1	1	1	3	2	2	2	1
Milutinovics János	1	2	2	2	1	2	1	1	2	2	2	1
Molnár Antal	3	4	4	2	3	4	3	3	3	3	3	2
Molter Jabab	2	2	3	1	2	3	2	1	1	3	2	2
65 Muzsáy Géza	3	3	3	3	3	4	3	1	3	3	3	2
Müller András	2	3	3	2	2	3	2	2	3	2	2	2
Nedvet Ferenc	3	4	3	2	3	4	2	2	3	2	2	2
Nägele Antal	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2
Pilinger János	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2
70 Puskov Péter	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	2
Radotinsky Károly, ism.	1	3	3	2	2	4	3	3	3	2	2	2
Reiner Emil	1	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1
Riszties Pál, g. k. v.	3	3	3	3	3	4	2	2	2	3	2	2
Rokosinyi Dezső	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2
75 Róvó István	2	4	3	3	3	4	3	4	2	3	3	2
Sándor József	1	3	2	2	2	2	2	3	3	3	3	2
Schäffer József	2	3	3	1	3	3	2	2	2	2	2	2
Schmidt Albert, ism.	1	3	3	1	2	3	2	3	2	2	2	2
Schönberger Izid., héber	2	2	1	1	2	3	1	3	2	3	3	2

A tanuló neve és vallása ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	T a n t á r m e n y a k										
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Szám- és mértan	Természettud.	Rajz	Szépíráás	Testgyakorlat	Magaviselet
80 Schönberger Vilmos, héb.	1	2	2	1	2	2	1	3	2	2	2
Schönborn József . . .	1	2	2	1	1	3	1	3	3	3	1
Sikoparia Dusán, g. k. v.	1	3	3	2	2	3	3	2	3	2	2
Sisák Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Stern Mór, héber . . .	2	3	2	2	3	3	3	2	3	2	2
85 Sternfeld Lipót, héber	1	3	2	1	2	3	1	3	3	3	2
Szendrei Sándor . . .	1	2	2	2	3	3	1	2	2	2	2
Szilvási István	1	2	2	2	2	3	1	3	2	2	1
Taschler József	1	2	2	1	1	3	1	3	2	2	2
Tápai László	1	2	2	2	1	3	1	3	2	—	2
90 Titschinger Jakab . . .	2	3	3	2	3	3	3	3	3	—	2
Topcsiov László	2	3	3	2	3	3	2	3	3	3	2
Tripolszky Béla	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
Turóczy Sándor	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1
Uitz Mátyás	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
95 Uitz Miklós	1	1	2	1	1	3	1	2	1	2	1
Varga Lajos	3	3	3	3	3	4	2	3	2	2	2
Vály Ferenc	3	4	3	3	3	4	3	3	2	3	2
Vudi Károly	3	4	4	2	4	4	3	2	3	2	2
Winkler János	1	1	1	1	1	1	1	3	3	2	1
100 Winter Mihály	3	3	3	2	3	3	3	2	2	1	2
Zsivánuovics B., g. k. v.	3	4	3	3	4	4	4	3	2	3	2

Kimaradtak:

Agócsi Gyula.	Nicsovics György.
Csikos Lajos.	Orsolya István.
Fülöp József.	10 Pajdák Feodor.
Harsa István.	Prachthäuser György.
5 Izer Vilmos.	Szabó János
Jaksics István.	Szóllósi József.
Klug Antal	Utasi János.
15 Weber András.	

Első B. osztály.

A tanuló neve és vallása ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	T a n t á r g y a k										Magaviselet
	Hittan	Latin nyelv.	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Szám- és mértan	Természettudományok	Rajz	Szépíráás	Testgyakorlat	
Abendschein Győző	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Alnácsy Károly	4	4	4	4	3	4	3	4	3	3	2
Bagáry Géza	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2
Balogh István	2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	2
5 Balogh Lajos, ism.	2	2	2	3	1	2	1	2	2	3	1
Bakó István	2	2	3	3	2	3	2	3	2	2	2
Baránszky Gyula	2	3	3	2	2	2	2	2	3	3	1
Barna Ferenc	3	3	2	3	3	3	3	1	1	2	2
Bezdán József	1	1	1	1	1	1	1	3	2	2	1
10 Biking József	3	4	4	4	4	4	3	3	3	3	2
Blüh Sándor, héber, ism.	*	3	2	2	3	2	3	3	2	2	2
Bodvay István, helv. v.	2	4	3	3	3	4	3	3	3	2	2
Bogács Miklós	3	4	3	4	3	4	3	2	3	3	2
Börcsök Ferenc	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
15 Breitner Alfréd, héber.	1	3	3	1	2	3	2	3	2	1	2
Buzáth István, ism.	4	3	4	3	3	4	3	3	3	3	2
Cherrier Béla	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	1
Cherrier János	4	4	4	3	4	4	4	3	3	2	2
Csik János	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2
20 Csillag Dezső	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2
Danner Mihály, ism.	3	3	2	3	1	3	2	3	2	3	2
Diamant Vilmos, héber	2	3	2	1	3	3	3	3	3	3	2
Fischer Vilmos, héber	2	3	2	1	3	2	2	3	2	2	2
Flesch Adolf, héber	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3	1
25 Frisch Mór, héber	v	i	zs	gá	la	tot	ne	m	te	tt.	
Fuchs Jakab, héber	2	3	2	3	3	3	3	3	2	*	2
Gerzsány Lajos	v	i	zs	gá	la	tot	ne	m	te	tt.	
Gibba József, g. kath.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2
Glück Adolf, héber	1	3	2	2	1	2	1	2	3	3	2
30 Gyuricza Mihály, ism.	3	4	4	4	2	4	3	2	2	2	1
Halhegyi István	3	3	3	3	3	3	2	1	2	3	2
Halm Mátyás	3	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2
Handelsmann J., héber	1	3	2	2	3	2	2	3	3	2	2
Hegedűs Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	3	—	1
35 Hell Mihály	3	4	3	2	4	4	3	1	2	2	2
Hirschl Mór, héber	2	2	1	1	2	2	2	3	2	3	2
Holecz Ferenc	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2
Jenei István	2	4	3	4	4	4	3	4	3	3	2
Jeszkinszky Ödön, ism.	2	3	3	3	2	2	1	2	2	3	2
40 Junker Kristóf	2	3	3	1	2	3	3	3	3	3	1
Kohn Béla, héber, ism.	2	4	3	2	3	3	2	3	3	3	2
Kohn Izidor, héber	2	2	3	2	2	3	2	3	2	3	2
Kohn Miksa, héber	2	2	2	2	2	3	1	3	2	1	2

<i>A tanuló neve és vallása</i> <i>ösztöndijas vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r g y a k										Magaviselet
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Szám- és mértan	Természetrajz	Rajz	Szépíró	Testgyakorlat	
Kóri Mihály, ism.	3	3	3	2	2	3	3	3	2	3	2
45 König Sándor, héber	2	1	1	1	2	2	2	3	3	3	1
Kövesdy Lajos, héber	2	3	4	3	4	4	4	4	3	3	3
Krausz Ferenc	1	2	2	2	3	3	3	1	1	2	1
Krausz József, héber	1	3	2	2	2	3	2	3	3	3	2
Kunitzer Antal, héber	2	3	2	2	2	3	3	3	3	2	2
50 Lamprecht Ferenc	2	3	3	1	1	3	3	3	3	3	1
Lőcsei Károly	2	3	1	2	1	2	1	2	5	2	1
Marczy István, ism.	2	3	3	2	3	3	3	1	1	1	2
Martin János	4	4	4	2	4	4	4	4	3	3	2
Mersch Jakab	3	3	3	2	3	3	3	2	3	2	2
55 Michels Sándor	3	3	3	1	3	3	3	4	3	3	2
Miklósy István	2	4	3	4	4	4	4	3	3	2	2
Murka Antal	4	4	4	4	2	4	2	4	3	2	2
Murka Lajos, ism.	3	4	4	4	3	3	3	3	2	2	2
Muzsai Zoltán, ism.	3	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
60 Nagy Gyula, ism.	2	3	2	3	3	2	1	1	3	2	2
Nováczky Jenő	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3	1
Ocskay Miklós	2	4	3	4	3	4	3	3	2	3	2
Orsó Gáspár	2	2	1	2	1	1	2	2	1	2	1
Pap István, ism.	3	3	3	2	2	3	1	3	2	3	2
65 Parison Lajos	3	3	3	2	1	2	2	3	3	3	2
Pfeilschifter János	1	3	3	3	2	3	2	3	3	3	1
Pollák Mór, héber	1	2	2	3	3	3	2	4	3	3	2
Rajkovics Sebők, g. k. v.	2	4	3	3	3	3	2	1	1	2	2
Rex Henrik, héber	1	1	1	2	2	3	2	3	2	2	2
70 Roth Salamon, héber	1	3	3	2	2	2	1	3	3	2	2
Rothen János	3	3	3	2	3	3	3	3	3	—	2
Röhrich Péter	1	3	2	2	1	2	2	3	2	2	1
Schlesinger Emil, héber	2	2	1	2	3	3	2	3	3	3	1
Schmidt Ferenc	3	4	3	2	3	3	3	3	2	2	2
75 Schön Mihály	3	3	2	2	2	3	3	2	1	2	2
Schwarz Béla	1	1	1	1	1	1	1	3	2	2	2
Schwarz Kálmán, héber	1	3	3	2	3	3	3	3	3	2	2
Seidmann Jakab, héber	2	3	2	3	3	2	2	3	3	2	2
Seifensieder Béla, héber	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3	1
80 Steinhauser K., héber	2	3	1	1	3	3	2	3	2	3	2
Szabó Miron, g. kath.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Szartor Henrik	3	3	2	2	3	3	3	3	3	2	2
Szeghő Géza	1	1	1	1	1	1	1	2	3	3	2
Szeles Dezső	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2
85 Szőke Sándor	2	1	2	2	1	3	2	2	3	2	2
Szremác L., g. k. v.	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	2
Szűcs Ferenc	1	2	2	3	3	3	2	2	2	2	2
Tombác Mihály	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2

<i>A tanuló neve és vallása, öszöntődíjas vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r g y a k										Magaviselet
	Hittan	Latín nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Szám- és mértan	Természettudományok	Rajz	Szépíró	Testgyakorlat	
Tóth János	2	2	2	2	2	2	1	3	3	*	2
90 Török Tamás	1	3	2	2	3	3	2	2	2	2	2
Uj Béla, ism.	2	3	2	2	2	3	3	1	2	2	2
Wanderer Vilmos	2	3	3	3	2	3	3	2	3	2	2
Weiland Péter, ism.	v	i	zs	gá	la	tot	ne	m	t	tt.	
Weinberger Miksa, héb.	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2
95 Weisz Manó, héber	2	1	1	1	2	2	1	3	3	3	1
Werler Péter	3	3	1	2	2	3	3	3	2	1	1
Wessel Manó, héber	2	2	1	2	1	3	2	3	3	2	2
Wienberger Andor, héb.	1	3	2	2	3	3	2	3	3	1	2
Wiblitzauser Károly	4	4	4	3	4	4	3	2	1	3	2
100 Zerkovitz S., héber, ism.	1	2	1	1	2	2	1	3	2	2	1
Zöld Béla	3	4	4	4	3	4	3	2	3	2	2

Kimaradtak:

Back Ferenc, ism.	Kaminár Ferenc.
Friedmann Dávid, héb.	10 Kiss Miksa, héber.
Gensinger József.	Lampl Ede, héber.
Hahn Lajos, héber.	Molitor József.
5 Hahn Simon, héber.	Pullant László.
Harter Mátyás.	Schausz Lajos.
Heiczinger József.	15 Schwartz Ignác.
Henz Mátyás.	Ströbl János.

Willert Domokos.

Második A. osztály.

<i>A tanuló neve és valószínűsége, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r g y a k										Magaviselet
	Hitnan	Látin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Szám- és mértan	Természettudomány	Rajz	Szépirodalom	Testgyakorlat	
Aigner Dezső	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2
Albrechtovits Imre	1	2	2	1	2	2	2	3	3	3	1
Bagáry László	1	3	3	3	2	3	2	3	2	3	2
Baltezán Mihály, g. k. v.	2	3	3	1	3	2	2	2	1	1	2
5 Becsei József	3	4	4	3	4	4	3	3	3	2	2
Benkeő Ákos, ism.	1	2	1	3	3	2	1	3	2	1	2
Berger József	3	4	4	2	4	4	3	3	2	2	2
Berger Ödön, héber	3	4	4	3	4	4	3	4	2	3	2
Börcsök Ádám	1	1	1	1	2	1	1	1	1	3	1
10 Czinner Antal, héber	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2
Czinner Gyula, héber	1	2	2	1	3	2	2	3	2	1	2
Czuczity Istv. g. k. v. ism.	1	3	4	3	4	4	3	3	2	2	3
Dörner Ferenc	3	3	3	2	4	4	4	4	3	3	2
Dutschák József	3	3	2	1	3	2	3	2	3	3	2
15 Eisler Ignác, héber	1	2	3	3	3	3	2	3	2	3	2
Ekker József	1	3	3	2	3	3	3	2	1	2	2
Farkas István	2	2	2	2	3	1	2	3	3	2	1
Fertigh János	2	2	2	1	3	2	2	3	1	2	2
Füredy Mihály	1	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2
20 Glautz Rezső	3	3	3	*	*	3	3	2	2	2	2
Grünstein Arnold, héber	2	2	2	2	3	2	2	4	2	3	2
Győry Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	3	1	2	1
Heim János	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2
Holecska Ákos	2	3	2	1	3	2	2	3	3	2	2
25 Hunyadi László	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Janiki Miklós	3	4	3	3	4	4	3	4	3	3	2
Judith Sándor	1	2	2	2	3	2	2	1	1	3	2
Junker József	3	4	4	3	4	4	3	3	2	1	2
Kafka János	2	3	3	1	3	3	3	3	3	2	2
30 Keiler Gusztáv	3	4	4	1	3	4	3	2	2	3	2
Kirscht József, héber	2	3	3	1	3	3	2	3	3	—	2
Kiss Béla, helv. v.	1	4	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Kiss György	2	2	2	2	3	2	2	3	3	—	2
Klein József, héber	1	1	1	1	1	1	1	3	2	2	1
35 Knóbl Jabab	1	2	2	1	2	2	2	3	1	2	2
Kohn Géza, héber	1	1	1	1	1	2	1	3	2	—	1
Kohn József, héber	1	2	2	2	2	2	1	3	2	—	2
Kónya József	2	3	2	2	3	3	1	2	1	2	2
Kopfmann Ágoston	1	2	1	1	2	2	1	1	1	2	1
40 Kóri Péter	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2	2
Kosztka Jenő	3	3	3	3	3	4	2	3	3	3	2
Kosztka Lajos, ism.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Kráhl János, héber	2	2	2	2	2	2	1	3	2	3	2

A tanuló neve és vallása, osztályos vagy ismétlő-e?	T a n t á r g y a k										Magaviselet
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Szám- és mértan	Természettud.	Rajz	Szépítés	Testgyakorlat	
Krausz Béla, héber . . .	1	2	2	1	2	2	1	3	1	2	2
45 Kunitzer Károly, héber	1	2	2	1	1	1	1	3	2	3	1
Linnert József . . .	3	3	3	3	4	3	3	3	1	2	2
Lőw Henrik, héber . . .	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2
Magyar Ferenc . . .	1	2	2	2	3	2	1	2	2	2	2
Marsch László . . .	3	3	3	1	3	3	3	3	2	2	2
50 Martonosi Eerenc . . .	1	4	3	3	3	3	3	3	2	3	2
Masa Lajos . . .	3	2	2	3	3	2	2	3	2	3	2
Mészáros István . . .	2	3	3	2	3	3	2	3	2	3	2
Mikler József . . .	1	3	3	2	3	2	2	3	2	2	2
Mucsalov D. g. k. v. ism.	2	4	3	2	3	2	3	3	2	3	3
55 Nagy András . . .	1	1	1	1	1	1	2	3	2	2	2
Naszluhác Lajos . . .	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2
Nesits György, g. k. v.	2	3	2	3	3	2	3	3	2	3	2
Nicsovics Gy., g. k. v.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Novákovits A., g. k. v.	1	3	3	2	3	3	3	2	2	3	2
60 Nováki József . . .	2	2	2	2	3	1	2	1	2	2	2
Péchy István . . .	3	4	4	3	4	4	3	4	3	3	2
Péter Ádám . . .	3	4	4	2	3	4	4	3	3	3	2
Putnoki Imre, ism. . .	2	2	2	2	2	2	1	2	1	3	2
Reitzer Zsigmond, héber	1	3	3	1	3	3	2	3	2	3	2
65 Rónay János . . .	2	2	2	1	3	*	*	3	2	2	2
Rosenberg Adolf, héber	1	1	2	1	1	1	1	3	2	1	2
Rózsa Lajos . . .	2	3	3	2	3	3	2	3	3	2	2
Röhrich Jakab . . .	2	3	3	2	3	3	3	3	2	2	2
Salánky István . . .	1	2	2	2	2	1	1	3	1	3	1
70 Samu István . . .	3	2	2	2	3	2	3	3	2	2	2
Schadek Miklós . . .	3	3	4	3	4	3	4	3	2	3	2
Scheffer János . . .	3	3	3	1	3	3	3	3	3	3	2
Schannen Mátyás . . .	3	2	2	1	3	2	3	3	1	3	2
Schreiber Mór, héber . .	2	1	1	1	2	1	1	3	2	2	2
75 Schütz Antal, ism. . .	3	3	3	2	3	3	2	3	3	2	2
Silberer Sándor, héber . .	3	4	4	2	4	4	3	3	2	3	2
Strauss Simon, héber . . .	1	3	2	3	2	3	1	3	2	3	2
Szeiler János . . .	1	3	2	3	3	3	1	4	2	3	1
Szekerke Gyula . . .	2	2	3	3	3	2	1	2	2	2	2
80 Tannenbaum L., héber . .	2	3	3	2	3	3	2	2	2	3	2
Thorrer Tamás . . .	1	2	3	1	3	2	3	3	1	3	2
Tóth Ferenc . . .	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1
Tóth Miklós . . .	1	3	2	2	2	2	2	3	2	—	2
Török János . . .	3	2	2	3	3	2	2	4	3	2	2
85 Váradi József . . .	1	3	3	2	3	2	2	3	2	2	2
Wagner Mátyás . . .	3	2	2	1	2	2	2	3	2	2	2
Wassermann M., héber	2	2	2	1	3	3	2	3	2	1	2

<i>A tanuló neve és vallása</i> <i>ösztöndijas vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r r e g y a k										Magaviselet
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Szám- és mértan	Természettudomány	Rajz	Szépíró	Testgyakorlat	
Weiss Mátyás	1	1	2	1	2	1	1	2	1	2	1
Wóber György	1	2	1	1	2	2	2	3	2	2	2
90 Wóber Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2

Kimaradtak :

Bubna Miksa.
Grünfeld Kálm., héber.
Kovács Imre.
Nedics József, g. k. v.
5 Pinkász Bernát, héber.
Silberer Lipót, héber.
Szeszemszky Béla.
Vékes Endre.

Második B. osztály.

A tanuló neve és vallása, isztondíjas vagy ismétlő-e?	Tantárgyak										Magaviselet
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Szám- és mértan	Természetrajz	Rajz	Szépíráás	Testgyakorlat	
Arnold József	1	3	3	3	3	2	1	3	2	3	2
Babarczy János	1	3	2	2	3	3	2	3	2	3	2
Béres Albert	1	3	1	2	1	2	1	4	2	1	2
Bieber Ferenc	3	3	3	2	4	4	3	3	3	2	2
5 Bieber János	3	3	3	2	3	3	3	1	2	1	2
Börcsök Lajos	1	3	3	2	1	2	1	2	1	2	2
Brátán János	1	2	2	2	3	3	2	3	1	3	2
Brunner Péter	3	3	3	1	3	3	3	1	2	2	2
Bures József	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	2
10 Czékus Árpád	3	3	3	3	4	4	3	4	3	3	2
Czirok József	1	3	2	1	3	2	2	2	2	1	2
Csanády Ferenc	1	2	1	1	2	2	2	2	2	1	2
Daubner József	3	3	3	1	2	3	2	3	3	3	2
Fahn Mór, héber	1	1	1	1	3	2	1	3	1	2	1
15 Faragó Pál	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Gróf Árpád	3	4	3	3	4	4	3	3	2	2	2
Gróf István	3	3	3	3	3	3	3	4	2	2	2
Gróf Sándor	4	4	4	3	4	4	3	3	3	3	2
Grosz Antal	1	2	1	1	2	2	1	3	1	1	2
20 Heim László	3	4	3	3	3	3	3	2	3	—	2
Hoffmann Adolf, héber	1	2	2	2	3	3	2	3	1	1	2
Horváth Ferenc	3	4	4	4	4	3	4	4	2	3	2
Jakabfy Lajos	1	2	1	1	2	3	2	3	2	1	2
Kamp János	3	4	3	2	4	4	3	3	3	3	2
25 Kelemen Mihály	1	3	3	1	3	3	2	2	1	3	2
Keller János, ism.	3	4	4	2	3	4	3	3	2	2	2
Kellner Richárd	3	3	2	2	4	3	3	3	2	3	1
Kis Gyula	2	3	2	2	3	3	3	3	2	2	2
Kocsis József	4	4	4	3	4	4	3	3	3	3	2
30 Kohn Arnold, héber	1	2	1	1	2	3	1	3	2	1	2
Kohn Ignác, héber	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2
Komáromi Ede	2	3	1	2	2	3	2	3	2	1	2
Kovács János	2	3	2	3	2	3	2	2	2	1	2
Krausz Péter	2	3	2	1	2	2	3	1	1	2	2
35 Kreuter György	3	3	3	1	3	3	3	3	2	3	2
Krumenacker Károly	2	2	1	1	2	2	2	3	2	1	2
Kulisich István	2	3	2	2	2	3	1	2	2	1	2
László Zoltán	1	3	3	1	3	3	2	3	2	1	2
Léber Antal	2	3	2	1	3	3	2	2	2	1	1
40 Lőb János	3	3	3	1	3	3	2	2	2	2	2
Löwinger Lajos, héber	3	3	3	2	4	4	4	3	3	2	2
Ludvig József	2	2	2	1	2	3	2	3	2	—	1
Magyar Gyula	1	3	1	2	3	3	2	2	2	1	2

<i>A tanuló neve és vallása</i> <i>ösztöndijas vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r g y a k										Magaviselet
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Szám- és mértan	Természettan	Rajz	Szépíráás	Testgyakorlat	
Magyar János . . .	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2
45 Majenthal Ferenc . .	2	3	3	2	3	3	2	3	2	3	2
Majer Sándor . . .	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2
Mihájlovics István . .	3	3	3	1	3	4	3	3	2	3	2
Molnár István . . .	3	4	4	2	4	4	3	3	2	3	2
Mondschein Vilm., héber	1	1	1	1	1	2	1	3	1	2	2
50 Murka István, ism. . .	1	3	1	1	3	3	1	2	1	2	2
Nagy Ferenc, helv. v.	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2
Opreán Ter., g. k. v. .	1	3	3	2	3	3	3	1	2	2	2
Péter Bálint	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2
Pörtl Boldizsár	4	4	4	4	4	4	4	3	3	—	2
55 Ransburg Samu, héber	2	2	1	1	2	2	2	3	2	3	2
Ronkovits István, ism.	3	3	3	1	3	3	3	3	2	2	2
Róth Flórián	2	3	2	1	2	2	2	2	1	3	2
Sághy Zsigmond	2	3	2	3	3	3	2	3	2	2	2
Schlier János	2	3	2	1	3	3	2	3	2	2	2
60 Schwarz Mózes, héber	1	3	1	2	2	2	3	3	2	3	2
Simon Károly, ág. v. .	1	3	3	3	3	3	2	2	2	1	2
Steinicz Tóbiás, héber .	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Stern Béla, héber . . .	1	3	2	1	3	2	1	3	2	2	2
Stojanovics Bol., g. k. v.	1	3	3	2	3	3	3	4	2	—	1
65 Stollmajer József . . .	2	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2
Stöckl Béla, ism. . . .	2	2	1	1	2	2	1	3	1	1	2
Szkrivanek Ferenc . . .	1	3	3	2	3	2	2	2	2	1	2
Tamasel Józ., g. k. v.	2	1	1	1	3	2	1	3	2	1	1
Tary Ferenc	1	1	1	1	1	2	1	3	1	2	1
70 Tengelyi Nándor . . .	1	3	1	2	1	3	1	3	2	2	2
Temesvári Ede	3	4	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Tóth Imre	1	1	1	1	3	2	1	3	2	2	2
Tusch Miklós	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	2
Vass Géza	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
75 Weisz Zsigmond, héber	1	1	1	1	2	2	2	3	1	—	1
Wenner Miklós	3	3	3	1	3	3	3	3	2	1	2
Wetzler János	2	1	1	1	2	2	1	3	2	—	2
Zombory Lukács	1	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2

Kimaradtak:

Doktor János.
Heszterinyi Lajos.

Nagy József.
Schulhof Hugó, héb.
Zombori Albert.

5 Szücs Mihály.
Wrabecz Albert.

Meghalt: Dittrich János.

Harmadik osztály.

<i>A tanuló neve és vallása, öszöndíjas vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r g y a k										
	Hitcan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Szám- és mértan	Természettan	Rejz	Testgyakorlat	Mégaviselet
Ábrahám István . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Baasch Ferdinánd . . .	1	3	2	2	3	3	3	3	3	2	2
Bajazet Zsigm. g. k. v.	v	i	zs	gá	la	tot	ne	m	te	tt.	
Begov Dezső	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
5 Bernstein Izidor, héber	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Besser József	1	3	2	1	1	2	3	2	1	2	2
Biking Rókus	1	2	1	1	1	2	3	2	2	3	1
Bodvay Károly, helv. v.	1	4	4	3	3	4	4	3	3	3	2
Bózsó Lajos	1	3	3	3	2	2	3	2	3	3	2
10 Buding Ede	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	2
Buss Jakab	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Cherrier Vilmos	3	3	3	1	2	2	3	3	2	3	2
Cserzi Mihály	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Csikós József	2	3	2	3	2	3	3	2	3	2	2
15 Csorvay Emil, ism. . .	1	3	3	3	3	2	3	3	4	—	2
Dobos Béla	1	3	3	3	3	2	4	3	3	1	2
Domján Géza, helv. v.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Eperjesy Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Fischbach Simon, héber	1	2	2	2	2	2	3	3	4	4	2
20 Frankl Ignác, héber . .	2	3	3	1	2	1	3	2	3	1	2
Fraunhofer Lajos	1	2	2	1	2	1	2	1	3	3	2
Gensinger Antal	3	2	3	1	2	3	3	3	2	2	1
Gera János, ism.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Glück Miksa, héber . . .	1	2	2	1	1	1	2	3	3	*	2
25 Götz Jakab	2	3	3	1	1	2	1	2	2	1	2
Grosz Adolf	1	2	1	1	1	2	1	2	2	—	2
Grünblatt Sámuel, héber	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1
Hajós József	2	3	3	2	3	2	3	3	3	2	2
Hegedűs Béla	1	2	1	2	2	1	2	1	2	2	1
30 Huszár Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	1
Jablonovics Ede, g. k. v.	1	3	2	2	2	3	2	1	2	2	2
Janker Lajos	2	2	3	1	3	2	2	3	3	1	2
Junker János	2	3	3	1	2	1	3	2	1	1	2
Kalmár Ferenc	1	2	2	2	2	1	3	2	3	3	1
35 Kasza József	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Katrein Miklós	3	4	4	2	2	3	4	3	3	2	2
Kelemen András	1	3	3	3	2	1	3	3	3	3	2
Kelemen Dezső	1	2	3	3	3	1	3	2	2	2	2
Kibling Béla	1	2	2	2	2	1	2	2	3	1	1
40 Kiss István, ism.	1	2	1	1	1	2	2	1	3	1	1
Kiss Sándor	1	2	1	1	1	1	2	2	3	1	1
Klebovics László	3	4	4	3	3	4	4	3	3	3	2
Klein Lajos, héber	1	4	4	1	3	4	4	3	3	1	2

<i>A tanuló neve és vallása</i> <i>ösztöndijas vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r g y a k										
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Szám- és mértan	Természettan	Rajz	Testgyakorlat	Megaviselet
Knoblauch Virgil . . .	2	3	3	1	1	2	3	2	3	2	2
45 Koch Dániel, héber . .	*	4	4	2	3	2	4	2	2	3	2
Kószó István	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Kraciunelu Ján. g. k. v.	1	2	2	1	1	1	3	2	2	3	1
Krebsz György, ism. . .	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	2
Lefkovichs Áron, héber	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	1
50 Lemle János	1	2	2	1	1	1	1	1	3	2	1
Lemle Lajos	2	3	3	3	1	3	2	1	3	2	1
Lévay Ferenc, héber . .	2	4	3	3	2	3	4	3	3	3	2
Lipovszky Sándor	2	4	4	3	3	3	4	3	3	2	3
Lippai Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
55 Madár Imre	2	4	4	3	3	2	4	2	3	—	2
Merc Lajos, ism.	1	2	2	1	1	1	2	2	2	1	2
Mijin Vazul, g. k. v. . .	2	3	3	2	2	3	3	3	2	—	3
Mondschein S. ism. héb.	1	2	2	1	1	2	2	1	—	3	2
Müller Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	1
60 Niemcyk Károly	2	2	3	1	2	3	3	3	3	3	2
Pajdák Emil, g. k. v. . .	2	4	4	3	2	3	*	3	1	2	2
Pick Rudolf, héber . . .	1	1	1	1	1	2	2	2	3	1	1
Pillich Imre, ism.	3	3	3	2	3	3	3	3	3	*	2
Pity Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
65 Prinz Károly, héber . .	2	4	3	3	2	2	3	3	2	1	2
Reitter János	3	3	3	1	3	2	3	2	3	3	2
Reitzer Manó, héber . . .	1	3	3	1	3	2	3	2	3	2	2
Remess András	1	2	1	1	1	1	2	1	3	2	1
Rosenberg Vilm., héber . .	3	3	3	3	2	3	4	3	3	2	2
70 Rózsa Szilveszter	1	3	3	2	1	2	3	3	1	—	2
Rusz Gusztáv, héber . . .	2	2	2	1	1	1	2	2	3	2	2
Rusz Imre, héber	2	2	2	1	1	2	2	2	3	2	2
Schlesinger Gy., héber . .	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2
Schreier József, héber . .	1	2	2	1	2	1	2	2	3	1	2
75 Singer Dávid, héber . . .	1	3	3	2	1	3	3	3	4	3	2
Somogyi István	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Stanulovics Sz., g. k. v.	2	3	3	2	2	3	3	3	1	1	2
Steinitz Henrik, héber . . .	1	2	1	1	1	2	2	2	3	—	1
Stern József, héber	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
80 Steuer Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Szekula József	2	4	3	3	3	3	3	2	3	3	2
Szeles Mihály	1	3	3	2	2	2	3	2	3	2	2
Sziráky Gyula	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1
Teichmann Ferdinánd . . .	1	3	3	1	2	3	3	3	1	1	2
85 Tombác János	1	2	2	1	1	2	1	2	2	2	1
Tóth Gyula, ism.	2	3	3	2	1	2	3	2	3	3	2
Tóth Lajos, ism.	2	3	3	3	2	2	3	3	2	1	2
Tripolszky László	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2	2

<i>A tanuló neve és vallása</i> <i>ösztöndíjas vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r g y a k										
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Szám- és mértan	Természettan	Rajz	Testgyakorlat	Megaviselet
Untereiner János . . .	1	3	2	1	1	2	3	2	3	1	2
90 Varga Adrás	2	3	3	2	1	2	3	3	3	2	3
Volk Mihály	1	2	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Waldner Dávid, héber	1	3	2	2	2	2	3	3	3	2	2
Waldner József, héber	1	3	3	1	3	3	4	3	3	3	3
Weibold István	2	4	3	1	3	3	3	3	3	2	2
95 Weimann Rud., héber	1	3	3	1	3	2	4	3	4	3	2
Wilhelm Salam., héber	*	4	4	2	2	4	4	3	3	3	2
Zirkelbach Imre	1	2	2	1	1	2	2	2	1	2	1

Kimaradt: Tary Sándor.

Negyedik osztály.

A tanuló neve és vallása, osztályos vagy ismétlő-e?	T a n t á r g y a k										
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Természettan	Vegytan	Rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Agócsi Ödön	1	3	3	3	2	3	3	2	3	2	2
Apró János	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2
Ausländer Sándor, héb.	2	3	3	2	2	3	2	3	3	2	2
Bóhm Adolf, héber .	1	1	1	1	1	2	2	2	3	—	2
5 Brill Richard, héber .	1	1	2	1	1	2	3	2	3	2	2
Császár István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Czinner Sándor, héber	2	2	3	2	3	3	3	3	3	1	2
Feuer Adolf, héber . .	1	2	2	1	1	2	3	3	3	3	2
Fischer Antal, héber .	1	3	3	2	3	2	3	3	2	3	2
10 Glücksthal Samu, héb.	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	2
Görgey Gusztáv, ág. v.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Grifatong Jakab	1	3	3	2	3	4	3	3	1	1	2
Grünstein Mór, héber .	1	3	2	1	3	3	2	3	3	—	2
Halhegyi György	1	3	4	3	3	3	3	2	3	3	2
15 Hubert Dávid, héber .	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1
Josefert Mátyás, héber	1	3	3	1	3	3	3	3	2	1	2
Junker János	1	3	3	1	2	3	2	3	3	1	2
Kaszta Péter	1	3	3	2	2	3	2	3	3	1	1
Kónya János, id.	1	3	3	3	2	2	2	3	3	2	2
20 Kónya János, ifj. . . .	1	2	3	2	2	3	1	3	3	3	2
Kőszeghy Sándor	1	2	2	1	1	2	1	1	3	—	2
Krausz Ignác, héber . .	3	4	4	2	3	4	3	3	4	3	2
Kunitzer Samu, héber .	1	1	1	1	1	2	1	2	2	3	2
Kurucz Gyula	1	3	3	2	1	3	2	2	3	2	2
25 Langer Benő, héber . .	1	1	1	1	1	1	1	1	3	3	2
Laub János	1	3	3	2	2	3	3	3	3	1	2
Lévai Lajos, héber . . .	1	3	3	2	2	3	3	3	2	3	2
Mayer Béla	1	3	3	3	2	4	2	3	2	1	2
Mayer Károly	1	2	2	1	1	1	2	2	3	1	2
30 Mihajlovits Gy., g. k. v.	1	3	3	1	1	3	2	2	3	2	2
Mihákovits Zoltán, ism.	2	4	4	3	3	3	3	3	2	3	2
Mondschein Samu, héb.	1	1	2	1	1	1	2	1	3	2	2
Onitiu Virgil, g. k. v.	1	2	3	1	2	2	2	2	3	3	2
Pálfı Dezső	1	1	1	1	1	2	2	2	1	2	1
35 Pap Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1
Párnitzky Ákos	v	i	zs	gá	la	tot	ne	m	te	tt.	
Párnitzky Géza	1	3	2	3	1	2	2	2	3	3	2
Pelikán Ede	1	3	3	2	2	2	2	2	2	3	2
Petz Dezső	1	3	3	1	2	3	2	3	3	2	2
40 Pillich József	2	3	4	3	2	3	2	3	3	2	2
Pintér Pál	1	1	2	1	1	2	2	2	3	2	2
Pollák Aladár, héber . .	1	2	3	2	2	2	2	3	3	3	2
Pollák József, héber . .	1	3	3	2	2	3	2	3	2	2	2

A tanuló neve és vallása, ösztöndijas vagy ismétlő-e?	T a n t á r s y a k										Magaviselet
	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Történelem	Menyiségtan	Természettan	Vegytan	Rajz	Testgyakorlat	
Prinz Ignác, héber . .	1	2	3	1	1	2	2	3	3	2	2
45 Rex Izidor, héber . .	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	2
Ronkovits Gyula . .	1	3	3	2	2	3	2	2	3	2	2
Roth Károly, héber . .	1	2	2	1	1	2	3	3	3	2	2
Rózsa István	1	3	3	3	3	4	3	3	3	3	2
Salánky József	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
50 Spitzer Ede, héber . .	1	2	2	1	2	2	2	1	3	3	2
Steigenberger J., héber	1	1	1	1	1	2	1	2	2	3	2
Steinitz Jakab, héber .	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Sterenber E., öszt. ism.	1	1	1	1	1	2	1	1	3	2	2
Szabó Imre	1	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2
55 Szegheő Gyula	1	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2
Szobotka Henrik, héber	2	3	4	2	2	4	3	3	4	2	3
Szójka Kálmán, helv. v.	1	2	2	1	1	2	2	2	3	1	1
Szőke Ferenc	1	3	3	3	2	3	3	2	4	1	2
Tóth János, helv. v. . .	1	1	1	1	1	1	1	1	3	—	1
60 Tóth Kálmán	2	2	3	3	3	4	3	3	3	2	2
Urbán Mihály	2	3	3	2	3	4	3	3	3	1	2
Várakozó Ferenc	2	3	4	3	4	4	3	3	3	1	2
Voda Vazul, g. k. v. . .	1	3	3	2	3	3	3	3	1	2	2
Vojnits Simon	1	2	3	2	2	3	2	2	2	—	2
65 Votticzky Zsigm., héber	1	1	1	1	1	1	1	1	4	2	1
Weisz Antal, héber . . .	1	2	2	1	1	2	2	2	3	2	1
Weisz Gerzon, héber . .	1	1	1	1	1	1	1	2	3	2	2
Weisz Ignác, héber . . .	1	3	2	1	3	3	2	3	3	3	2
Weisz Imre, héber	1	2	2	1	1	2	1	2	3	2	2
70 Werschitz Vilmos, héb.	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	2
Wertheim József	1	2	2	1	1	1	1	1	3	2	2
Zarkavölgyi Andor . . .	1	2	1	1	1	2	1	1	2	1	2

Kimaradtak:

Groszmann Vilmos, héber.

Kónya András.

Winternitz Kálmán, héber.

Ötödik osztály.

<i>A tanuló neve és vallása, osztályos vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r s a g y a k								Magaviselet	
	Hittan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Természettan		Testgyakorlat
Bagári Kálmán . . .	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2
Back Illés, héber . .	1	3	3	3	3	2	3	2	—	2
Balogh Károly . . .	2	3	3	3	3	2	2	2	1	2
Bene Dezső . . .	1	2	3	2	3	2	2	2	1	2
5 Bernstein Salam., héber	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
Bieber Miklós . . .	1	3	2	2	1	2	2	2	1	2
Binnenfeld Gyula, héber	1	3	3	3	2	3	2	2	2	2
Bite Antal . . .	1	3	2	1	2	1	2	1	—	1
Breisach Béla . . .	3	3	2	3	3	2	2	1	2	2
10 Bruch József . . .	1	3	3	2	2	2	3	1	—	2
Burger Zsigmond . .	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2
Csillag Szilárd . . .	3	3	4	3	3	3	3	3	4	2
Dimitrievity T., g. k. v.	1	3	3	2	2	1	2	1	—	2
Dudás Gyula . . .	1	2	2	2	3	1	2	1	3	1
15 Fekete Ignác, héber .	1	2	2	2	2	2	3	2	3	2
Fischer Miksa, héber .	1	3	3	3	3	2	3	1	3	2
Fóhsz György . . .	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2
Fritz János . . .	3	3	3	3	2	3	3	3	—	2
Goldmann F., héber. .	1	2	3	3	2	3	2	2	3	2
20 Hankiss János, ág. v..	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Harsányi János . . .	2	3	4	3	3	3	3	2	—	2
Hegedűs Ferenc . . .	1	2	1	1	2	1	2	1	—	1
Hercogh Ferenc . . .	1	3	3	2	1	1	3	2	2	2
Hevessy Sándor . . .	1	3	3	3	3	2	3	2	3	2
25 Horovitz Sándor, héber	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2
Iritz Mór, héber . . .	1	3	2	2	2	2	3	1	3	2
Juhász Károly . . .	2	2	1	1	2	2	2	1	1	1
Kain Sándor . . .	3	4	4	4	3	3	4	3	3	2
Kassovitz Jakab, héber	1	3	3	2	2	1	3	2	3	2
30 Katzky Béla, héber .	2	3	4	4	3	3	4	3	1	2
Kaufmann Izsó, héber	1	2	3	2	1	1	2	2	2	2
Kehrer Károly . . .	1	3	2	2	2	2	2	2	—	2
Kindl János . . .	3	4	4	4	3	4	4	3	2	2
Kirchner József . . .	3	2	3	2	1	2	2	1	1	2
35 Klausz András . . .	2	3	3	2	2	2	2	2	—	2
Kóka Sándor . . .	1	2	1	2	2	1	2	1	1	1
Kopasz Lajos . . .	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2
Kőszeghy József. . .	1	2	3	2	2	1	2	1	—	2
Kövessy Ödön . . .	*	2	3	3	3	3	3	2	2	2
40 Krpalek Lajos . . .	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2
Kuffrik Antal . . .	1	3	2	2	1	1	3	2	2	2
Kunitzer Sándor, héber	1	2	2	2	2	2	2	1	3	2
Kutassy József . . .	2	3	3	3	3	2	3	2	2	2

A tanuló neve és vallása, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	T a n t á r g y a k								Magaviselet	
	Hittan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Természettud.		Testgyakorlat
Leitner Elek	1	3	3	2	3	2	3	1	1	2
45 Lévay József, héber	1	3	2	2	2	2	3	2	3	2
Lippay Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Makoviczka Ottó	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Matók Ferenc	1	2	2	2	1	1	3	1	1	1
Mihályffy Ferenc	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2
50 Mohaupt Gyula	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Neuwerth Miklós	1	3	2	2	2	2	3	2	2	2
Okruczky István	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Oppelcz Lajos	2	2	3	3	2	3	2	3	3	2
Pap Zoltán	1	3	3	2	3	3	2	2	2	2
55 Pility Milos, g. k. v.	1	3	3	3	3	3	3	3	—	2
Ponorán Lukács, g. k. v.	1	2	2	2	2	1	3	1	—	2
Povolny János	1	3	2	2	2	1	3	2	3	1
Prachthäuser Miklós	1	3	3	2	1	2	2	2	1	2
Reiner Gyula, héber	1	2	3	2	3	3	3	2	2	2
60 Rózsa Antal	1	3	4	3	3	3	3	3	—	2
Schlesinger Ján., héber	1	2	2	2	2	1	3	2	3	2
Schneider Péter	1	3	2	2	2	2	3	1	2	2
Schwarz Lipót, héber	1	3	3	2	3	2	3	3	3	2
Spitz Bernát, héber	1	2	1	1	2	1	2	1	2	2
65 Stein Adolf, héber	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Szabó József	1	2	2	3	2	2	3	2	2	2
Szokola Gyula	3	4	4	3	3	3	4	3	2	2
Terbes Zoltán	3	3	3	3	2	3	3	2	3	2
Tripolszky Aladár	1	1	2	2	2	1	2	1	2	1
70 Trischák Ödön	1	2	1	2	1	1	1	1	2	1
Türk Marcell, héber	1	1	1	2	1	1	2	1	—	2
Ungár Simon, héber	1	2	2	3	2	2	3	2	2	2
Weber Ferenc	3	2	2	2	1	1	2	1	1	2
Weiner Márton, héber	1	2	2	2	2	1	2	1	3	2
75 Weisz Miksa, héber	1	2	3	2	2	3	3	1	—	2
Wiszy István	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Zillich Péter	2	2	2	2	1	2	1	1	1	2
Zwirn Albert, héber	1	1	2	2	1	2	2	2	1	2

Kimaradtak :

Hegedűs István.
Korda János.
Spányik Károly.

Hatodik osztály.

<i>A tanuló neve és vallása, öszöndijas vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r g y a k										Magaviselet
	Hittan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Természetrejz	Vegytan	Testgyakorlat	
Boitner Gyula	1	3	3	2	2	2	2	1	2	1	2
Chilkó Sándor	1	3	3	2	2	1	3	1	2	2	2
Czimer Károly	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2
Dickmann Adolf, héber	1	1	2	3	1	1	3	1	2	—	2
5 Engel Kálmán, héber .	1	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2
Farkas Gyula	1	3	3	2	3	2	3	2	3	2	2
Fischer Ernő, héber . .	1	1	1	1	1	1	2	1	1	*	2
Frankl Miksa, héber . .	1	1	1	1	1	2	1	1	1	3	2
Frekó Menyhért	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2
10 Fuchs Jakab, héber . .	1	3	3	2	2	3	3	1	1	—	2
Gaal Endre	1	3	3	2	3	2	3	2	2	*	2
Göncöl Sándor	1	3	3	2	3	2	3	2	2	1	2
Herzog József	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	2
Jakabffy Pál	1	3	2	2	2	1	3	1	2	3	2
15 Kálmán István	1	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2
Kemény Béla	2	3	3	3	2	1	3	2	3	3	2
Kiss István	1	2	2	2	2	1	2	1	2	3	2
Kiss János	2	3	2	2	2	1	2	1	2	2	2
Klein Alajos, héber . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	2
20 Kohn Lipót, héber. . . .	1	1	1	1	1	1	2	1	1	3	2
Krsztonosics J., g. k. v.	2	2	2	1	2	1	2	1	1	1	2
Krumenacker Ferenc . . .	1	3	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Lengyel Lajos	1	1	2	2	1	3	2	1	1	3	2
Mócár Vendel	2	3	3	2	3	3	3	2	3	3	2
25 Muresán Sándor, g. k. v.	1	3	3	3	2	3	3	2	3	2	2
Oprea Aurel, g. k. v. . .	1	3	3	2	2	1	2	2	2	2	2
Perisics Zoltán	1	3	2	2	1	2	3	1	2	3	2
Reichlinger Ede, héber . .	1	1	3	1	2	2	3	1	1	3	2
Rittinger Antal	1	2	2	2	2	3	1	2	2	—	2
30 Schiller Frigyes, héber .	1	2	1	2	1	1	2	1	2	4	2
Schmidt Miklós	1	3	3	3	2	1	4	2	2	1	2
Schreiber Fülöp, héber . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Taschler Endre	1	3	3	2	2	1	2	1	1	2	2
Tökölyi Lajos	1	3	3	2	3	2	2	1	2	2	2
35 Weisz Vilmos, héber . .	1	3	3	2	2	3	3	3	2	3	2

Kimaradtak:

Babarczy József. Georgievics István, g. k. v.

Chmatalik Ede. Godián István, g. k. v.

5 Zsarkó István.

Hetedik osztály.

A tanuló neve és vallása, ösztöndijas vagy ismétlő-e?	T a n t á r g y a k										
	Hittan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Természetan	Bölcsészet	Testgyakorlat	Magaviselet
Babarczy Géza . . .	3	3	4	2	3	2	4	3	3	2	2
Badescu Traján, g. k. v.	1	2	1	2	2	1	2	1	1	—	2
Bittenbinder Miklós .	1	3	3	2	3	1	2	1	1	2	2
Bődő Nándor . . .	3	3	4	1	3	4	4	3	4	3	2
5 Breitner Zsigm., héber	1	3	3	2	1	2	3	3	3	3	2
Chraniszlav S., g. k. v.	2	3	3	2	2	2	2	2	2	3	2
Didraga Miklós, g. k. v.	1	2	2	2	2	1	2	1	1	—	2
Fischer Jakab, héber .	1	2	1	2	2	2	1	2	2	3	2
Gruics Mladen, g. k. v.	1	2	1	2	2	1	1	1	1	3	2
10 Herczl Manó, héber .	1	2	2	1	1	1	1	1	2	3	2
Huszágh Nándor . . .	1	3	3	2	3	2	2	3	2	2	2
Kayser Albert . . .	1	4	4	3	2	3	3	3	3	3	1
Kiss Péter	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	2
Kondorossy M., g. k. v.	v	i	zs	gá	la	tot	ne	m	te	tt.	
15 Kriszhaber Adolf, héber	1	3	3	1	2	2	4	3	2	3	2
Mészáros Lajos . . .	2	2	2	1	3	3	3	2	2	2	2
Miclosina Simon, g. k. v.	1	3	3	3	3	3	4	3	3	3	2
Oresian Márton, g. k. v.	1	2	1	2	1	1	1	2	2	—	2
Pollák Izsó, héber . .	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2
20 Pollák Jakab, héber .	1	2	2	2	1	2	1	1	2	2	2
Spitzer Vilmos, héber .	1	2	2	2	1	1	2	2	2	3	2
Ströbl Béla	3	4	3	3	2	2	4	3	3	2	2
Ströbl Győző	2	3	3	2	2	2	1	2	3	1	2
Szendrey Lajos	1	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2
25 Tiepeniagu Pét., g. k. v.	1	2	3	2	3	1	2	1	1	—	2
Vojnits István	1	2	—	1	2	1	3	2	1	—	2
Wolf Lipót, héber . . .	1	3	3	2	1	2	3	2	2	1	2
Zuna Béla	1	2	1	1	1	1	1	1	1	—	1

Kimaradt:

Stankovics Gerő, g. k. v.

Nyolcadik osztály.

<i>A tanuló neve és vallása, öszöntődjás vagy ismétlő-e?</i>	T a n t á r g y a k										Mégaviselet	
	Hitnan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Mennyiség. földrajz	Történelem	Mennyiségtan	Természettan	Bölcsészettan		Testgyakorlat
Cibula István	2	3	3	3	2	2	2	3	3	3	3	2
Cserép József	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1	2	2
Farkas Géza	1	3	3	1	3	2	2	3	3	2	2	2
Grünfeld Miksa, héber	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2
5 Gyuritzsa Sándor . .	2	3	3	2	2	2	1	2	2	2	2	2
Haas József, héber . .	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1	3	2
Kiss Imre	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2
Kleitsch János	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1	2	2
Mihálffy János	1	3	3	3	2	2	3	3	3	2	1	2
10 Mukits Simon	1	3	—	2	3	3	2	3	3	2	—	2
Popovits Ján., g. k. v.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1
Rieger Kálmán	3	3	3	3	2	3	2	3	2	3	—	2
Sántha Pál	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1	2	2
Szivy József	3	4	4	3	3	4	3	4	3	3	2	2
15 Trungel János	2	3	3	2	3	3	2	3	3	2	3	2
Városy Gyula	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	—	1
Weisz Ignác, héber . .	1	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2
Weisz Sándor, héber . .	1	3	3	2	1	2	1	2	2	2	2	2

Kimaradt: Frank Sándor.

B) A nem kötelezett tantárgyakban.

I. A francia nyelvből.

I. osztály.		Érdem- jegy			Érdem- jegy	
	Bagáry Géza	3	45	Knoblauch Virgil	2	
	Baránszky Gyula	2		Kraciunelu János	2	
	Breitner Alfréd	1		Lemle János	1	
	Csillag Dezső	3		Mondschein Samu	2	
5	Danner Mihály	3		Nemcyk Károly	3	
	Diamant Vilmos	2	50	Pick Rudolf	2	
	Fábián Gyula	1		Prinz Károly	2	
	Fein Armin	2		Rosenberg Vilmos	2	
	Flesch Adolf	1		Rusz Gusztáv	3	
10	Fuchs Jakab	2		Rusz Imre	3	
	Gibba József	2	55	Schreier József	3	
	Jeney István	3		Weimann Rudolf	3	
	Kohn Miksa	2				
	Kövesdy Lajos	3		IV. osztály.		
15	Krausz József	3		Fischer Antal	2	
	Laczkovits Ákos	3		Glücksthal Samu	1	
	Mazancz János	3		Joszefert Mátyás	1	
	Nagy Gyula	3	60	Kunitzer Samu	1	
	Pollák Mór	2		Langer Benő	1	
20	Roth Salamon	3		Mondschein Samu	1	
	Schlesinger Emil	3		Onitiu Virgil	2	
	Schwarz Béla	2		Pollák Aladár	2	
	Schwarz Kálmán	3	65	Roth Károly	1	
	Steinhauser Kálmán	2		Salánky József	1	
25	Sternfeld Lipót	2		Szojka Kálmán	1	
	Szeifensieder Béla	1		Weisz Gerson	1	
	Wienberger Andor	3		Weisz Ignác	2	
	Zerkovitz Samu	1	70	Werschitz Vilmos	2	
				Wertheim József	2	
				Wottitzky Zsigmond	1	
	II. osztály.			V. osztály.		
	Bagáry László	2		Bagáry Kálmán	2	
30	Kocsis József	2		Bernstein Salamon	1	
	Kohn Géza	1		75	Dudás Gyula	2
	Kovács János	3		Goldmann Fülöp	1	
	László Zoltán	2		Hankis János	1	
	Nagy Ferenc	3		Hegedűs Ferenc	1	
35	Silberer Sándor	3		Horovitz Sándor	2	
	Steinitz Tóbiás	2	80	Juhász Károly	1	
	Strausz Simon	3		Kaufmann Izsó	1	
	Weisz Zsigmond	2		Kunitzer Sándor	2	
	III. osztály.			Kutassy József	1	
	Bernstein Izidor	1		Lippay Lajos	1	
40	Eperjesy Béla	1	85	Neuwerth Miklós	1	
	Frankl Ignác	1		Okruczky István	1	
	Glück Miksa	2		Reiner Gyula	2	
	Huszár Sándor	1		Trischák Ödön	1	
	Kelemen Dezső	2				

	Érdem- jegy		Érdem- jegy
Türk Marcell	1	Engel Kálmán	1
90 Ungár Simon	1	Fischer Ernő	1
VI. osztály.		Krsztonosits Jenő	2
Bojtner Gyula	1	95 Perisics Zoltán	1
		Schiller Frigyes	1

A francia nyelv hetenkinti 4 órában 'adatott elő. Tankönyv: Magyar-francia nyelvtan. Dr. Otto Emil után Rayé Lajos. Budapest, 1874. és Lectures choisies. Dr. Carl Ploetz. Berlin, 1874.

II. A gyorsírásból.

	Érdem- jegy		Érdem- jegy
III. osztály.			
Ábrahám István	1	Verschitz Vilmos	3
Bózsó Lajos	2	Weisz Gerson	2
Bernstein Izidor	2	Weisz Ignác	3
Bús Jakab	1	V. osztály.	
5 Cserzi Mihály	1	40 Bernstein Salamon	1
Eperjesy Béla	2	Goldmann Fülöp	2
Franckl Ignác	3	Hegedűs Ferenc	1
Glück Miksa	3	Hankis János	1
Götz Jakab	3	Horovitz Sándor	1
10 Hajós József	3	45 Fritz Mór	1
Huszár Sándor	1	Juhász Károly	3
Kalmár Ferenc	3	Kaufmann Izsó	1
Kószó István	1	Kirchner József	3
Klein Alajos	1	Kutasy József	2
15 Lippay Imre	1	50 Lévay József	1
Mondschein Samu	2	Lippay Lajos	1
Niemczyk Károly	2	Okruczky István	1
Pick Rudolf	3	Papp Zoltán	1
Piti Sándor	2	Povolni János	1
20 Prinz Károly	1	55 Reiner Gyula	3
Remes András	1	Schlesinger János	1
Volk Mihály	2	Spitz Bernát	1
Weibold István	3	Stein Adolf	1
Untereiner János	3	Türk Marcell	2
IV. osztály.		60 Ungár Simon	1
25 Brill Richárd	3	VI. osztály.	
Feuer Adolf	2	Bojtner Gyula	2
Glücksthal Samu	1	Frekó Menyhért	1
Grünstein Mór	1	Kiss János	2
Hubert Dávid	1	Reichlinger Ede	2
30 Langer Benő	3	65 Taschler Endre	2
Lévay Lajos	2	Tököli Lajos	2
Pálffy Dezső	1	VII. osztály.	
Pelikán Ede	1	Fischer Jakab	1
Rex Izidor	1	Gruics Mladen	2
35 Roth Károly	2	Ströbl Győző	1
Steigenberger József	1		

A gyorsírászat Gabelsberger-Markovics-féle rendszerben adatott elő hetenkinti 2 órában.

III. A műténkből.

I. osztály.		Érdem- jegy			Érdem- jegy
	Cherrier Béla	1		Harsányi János	1
	Gerle Imre	2		Prachthäuser Miklós	2
	Kasza János	1	25	Szokola Gyula	2
	Kiss György	1		Wisky István	2
5	Laskovits Akos	2	VI. osztály.		
	Lemle József	1		Chilkó Sándor	1
	Murka Antal	1		Czimer Károly	2
	Murka Lajos	1		Freko Menyhért	2
	Radotinsky Károly	1	30	Gönczöl Sándor	2
10	Seidmann Jakab	2		Kálmán István	2
	Szendrei Sándor	2		Tökölyi Lajos	2
	Wanderer Vilmos	2	VII. osztály.		
II. osztály.				Babarczy Géza	1
	Benkeő Ákos	1		Mészáros Lajos	1
	Keller János	2	35	Szendrei Pál	1
15	Magyar János	1	VIII. osztály.		
	Naszluhác Lajos	1		Czibula István	2
III. osztály.				Cserép József	2
	Kiss István	2		Farkas Géza	2
IV. osztály.				Grünfeld Miksa	1
	Grifatong Jakab	2	40	Kiss Inre	2
	Mayer Béla	1		Kleitsch János	2
20	Mayer Károly	2		Mihálffy János	1
	Pelikán Ede	1		Szivy József	2
V. osztály.				Trungel János	2
	Dudás Béla	2			

A sorozatban használt érdemjegyek fokozata.

Szám	Előmenetel	Magaviselet
1	jeles	jó
2	jó	törvényszerű
3	elégséges	rossz
4	elégtelen	—

Rövidítések jelentménye.

g. k. v. = görög keleti vallású; — ág. v. = ágostai vallású; — helv. v. = helvét vallású; — ism. = ismétlő; — öszt. = ösztöndíjas. — A *-gal jelzettek az illető tantárgyakból vizsgálatot nem tettek. Amely név után vallás jelezve nincs, római katolikus értendő.

A görög nyelv és tornászati rovatában — = fölmentetett.

STATISZTIKAI KIMUTATÁSOK.

A) A tanulók általános áttekintése.

I.	II. A tanulók száma			III. Vallásuk						IV. Nyelvi viszonyaik								V. Szüleik polgári állása					VI. Előmenetelük					
	beiratott	elhalt	elmaradt	róm. kath.	gőr. kath.	gőr. kel.	ágostai h.	helv. h.	héber	magyar	magy. német	magy.-szerb	magyar-román	magy.-német-szerb	magy.-német-román	magyar-német-francia	magy.-német-szerb-francia	magy.-német-szerb-bromán	magyar-ruthen	magyar-bolgár	értelmiség	önálló őstermelők, (földbirtokos, bérlő)	önálló kereskedők, iparosok	magán tisztviselők	személyes szolgálattevők, munkások	haladók	ismétlők	
I. A.	116	—	15	80	2	4	—	—	15	66	28	4	2	—	—	—	—	—	—	1	15	42	41	7	11	110	6	
I. B.	118	—	20	61	2	2	—	1	32	38	56	1	—	2	—	—	—	—	—	1	18	24	45	6	25	102	16	
II. A.	98	—	8	63	—	5	—	1	21	30	54	1	—	2	—	—	1	—	—	—	40	10	38	—	10	92	6	
II. B.	86	1	7	61	1	3	1	1	11	36	37	—	1	2	2	—	—	—	—	—	28	22	26	4	6	82	4	
III.	98	—	1	64	—	6	—	2	25	57	36	—	1	3	—	—	—	—	—	—	23	17	46	4	8	91	7	
IV.	75	—	3	36	—	3	1	2	30	26	39	—	—	1	3	—	2	—	1	—	28	10	27	10	5	73	2	
V.	81	—	3	49	1	3	1	—	24	25	41	1	—	4	4	2	1	—	—	—	24	16	27	5	9	81	—	
VI.	40	—	5	21	—	3	—	—	11	14	18	—	—	1	2	—	—	—	—	—	8	7	15	7	9	40	—	
VII.	29	—	1	12	—	8	—	—	8	6	8	—	—	5	6	2	1	—	—	—	13	7	8	—	1	29	—	
VIII.	19	—	1	13	—	1	—	—	4	10	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	5	8	1	—	19	—	
Összesen:	760	1	64	460	6	38	3	7	181	308	322	7	4	20	18	5	6	1	3	1	1	197	180	281	44	78	719	41

B) A tanulmányok eredményének áttekintése osztályonként.

Tantárgyak	I. A. osztály					I. B. osztály					II. A. osztály					II. B. osztály					III. osztály					IV. osztály				
	jelas	jó	elégseges	elégtelen	fölmentetett	jelas	jó	elégseges	elégtelen	fölmentetett	jelas	jó	elégseges	elégtelen	fölmentetett	jelas	jó	elégseges	elégtelen	fölmentetett	jelas	jó	elégseges	elégtelen	fölmentetett	jelas	jó	elégseges	elégtelen	fölmentetett
Hittan	48	30	22	—	—	24	38	29	6	—	40	24	26	—	—	32	20	22	4	—	58	27	8	1	—	61	9	1	—	—
Latin nyelv	15	25	47	13	—	13	16	51	18	—	11	35	32	12	—	10	10	47	11	—	17	28	39	12	—	20	19	30	2	—
Magyar nyelv	15	31	47	6	—	20	29	38	11	—	13	35	32	10	—	23	15	33	7	—	25	22	40	9	—	19	16	30	6	—
Német nyelv	32	45	23	—	—	20	41	27	10	—	35	31	34	—	—	34	26	15	3	—	53	20	23	—	—	39	19	13	—	—
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	34	24	4	—	34	22	14	1	—
Földrajz	23	37	34	6	—	19	29	42	8	—	7	21	50	12	—	8	18	40	12	—	44	29	23	—	—	—	—	—	—	—
Mennyiségtan	10	12	58	20	—	10	21	51	16	—	13	36	29	12	—	2	22	42	12	—	19	22	41	13	—	15	24	24	8	—
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	34	39	—	—	20	29	22	—	—
Vegytan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	23	31	—	—
Természetráajz	27	32	36	5	—	21	30	43	4	—	22	35	30	3	—	19	24	31	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rajzolás	15	32	48	5	—	10	22	59	7	—	6	17	70	7	—	5	18	50	5	—	12	27	52	4	1	4	17	46	4	—
Szépírás	10	46	44	—	—	10	36	52	—	—	18	52	20	—	5	16	50	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Testgyakorlat	11	53	30	—	2	7	43	42	—	4	10	37	38	—	—	22	26	22	—	7	24	43	21	1	6	18	31	17	—	5

B) A tanulmányok eredményének áttekintése osztályonként.

Tantárgyak	V. osztály					VI. osztály					VII. osztály					VIII. osztály				
	jelas	jó	elégseges	elégtelen	fölmmentett	jelas	jó	elégseges	elégtelen	fölmmentett	jelas	jó	elégseges	elégtelen	fölmmentett	jelas	jó	elégseges	elégtelen	fölmmentett
Hittan . . .	50	8	18	—	—	30	4	1	—	—	20	3	4	—	—	12	4	2	—	—
Latin nyelv . . .	7	25	41	3	—	10	5	20	—	—	—	13	12	2	—	3	5	9	1	—
Görög nyelv . . .	10	24	36	8	—	7	11	17	—	—	5	6	12	3	1	4	4	8	1	1
Magyar nyelv . . .	8	37	29	3	—	8	21	6	—	—	6	17	4	—	—	4	9	5	—	—
Német nyelv . . .	16	31	31	—	—	11	17	7	—	—	7	11	9	—	—	5	8	5	—	—
Menny. földrajz . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	7	4	1	—
Történelem . . .	24	29	24	1	—	16	12	7	—	—	11	10	4	2	—	7	8	3	—	—
Mennyiségtan . . .	6	27	41	4	—	5	14	15	1	—	7	8	7	5	—	5	5	7	1	—
Természettan . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	11	8	—	—	8	3	7	—	—
Vegytan	—	—	—	—	—	13	17	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természetráajz . . .	30	30	18	—	—	22	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bölcsezettan . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	12	7	1	—	6	9	3	—	—
Testgyakorlás . . .	16	26	19	1	16	6	10	12	1	4	2	8	11	—	6	2	10	3	—	3

Az érettségi vizsgálat eredménye

az 1877—78-iki tanévben.

A VIII. osztály növéndékeinek száma		Érettségi vizs- gálatra jelent- kezett		Visszalépett	Visszautasított	Mégbukott	Érettnak nyilvánított		A távoz. k. közül						
nyilvá- nos	magán	nyilvá- nos	magán				jelenen	egy- szerűen	papi	jogi	orvosi	bölcsészeti	műszaki	gazdászati	bizonyítal.
t a n u l ó									p á l y á r a l é p e t t						
19	—	17	—	1	—	3	2	11	4	1	3	3	1	4	1

Adatok a főgymnasium történetéhez

az 1877—78-iki tanévben.

A) A tanári karban történt változások.

A tanári karban a lefolyt tanév kezdetén nagyobb változás történt, ugyanis a Kegyes-tanítórend intézkedéséből Merényi Lajos a nagy-kanisai, Obelc József a nagy-becskercki, Zsuffa Pál pedig a budapesti kegyesrendi főgymnasiumhoz tétetvén át, helyükbe Cserép Sándor sátoralja-ujhelyi, Mészáros József nyitrai s Pap János budapesti kegyesrendi főgymnasiumi tanárok rendeltettek; továbbá a műének tanításával Roth Endre polgári iskolai ny. r. tanító bizatott meg Szeged város t. tanácsa által.

B) Felsőbb rendeletek.

A vallás- és közoktatásügyi nagym. m. k. miniszteriumtól:

1. 1877. július hó 21-én 18379. sz. Osztályösszevonásra csak oly tanulók tarthatnak igényt, kik ebbeli kérelmüket 1. nagyon előrehaladt korukkal, 2. jeles előmenetelükkel és 3. teljes szegénységükkel igazolni képesek.

2. 1877. július hó 28-án 12766. sz. Az egynél több tantárgyból elégtelen tanjegyet nyert tanulók osztályismétlésre köteleztetnek.

3. 1878. január hó 25-én 1906. sz. Közöltetnek a gör. kel. egyház azon ünnepei, melyeken a tanulók az iskolai előadások látogatásától fölmenthetők.

4. 1878. március hó 31-én 6478. sz. Müller Károly szegedi főgymnasiumi III. osztálybeli tanulónak a III. osztályú Jettim-féle ösztöndíj adományoztatik.

5. 1878. april hó 17-én 9322. Sterenberg Ernő szegedi főgymnasiumi IV. oszt. tanuló az 1877/8. tanév elejétől fogva évi egyszáz húsz forintos budai Mária Terézia-féle ösztöndíjat élvez.

Szeged sz. kir. város t. tanácsától:

6. 1877. november hó 12-én 501. kgy. sz. Szeged város hatósága elrendeli, hogy jövőben minden tandíjfizető ifjú a tanév végén kiadatni

szokott Értesítő kinyomatására 50, az ifjúsági könyvtárra pedig 30 krnyi díjt köteles fizetni.

C) Ifjúsági segélyző egyesület.

Az ifjúsági segélyző egyesület tőkéje, mely a múlt tanévben 2769 frt 2 kr., s 568 kötet tan- és segédkönyvből állott, ez évben 416 frt 63 krral gyarapodott. Jelenlegi vagyona tehát 3185 frt 65 kr., mely a szeged-csongrádi takaréktárban gyümölcsöz, továbbá 568 kötet tan- és segédkönyv.

Segélyezett az egyesület e tanévben 20 növendéket összesen 190 frttal és 33 tanulót 125 kötet tankönyvvel.

Az egyesület pénztára részint tagdíjakból, részint adakozásokból gyarapodik. A szeged-csongrádi takarékpénztár ez évben is 50, a szegedi kézműves-bank 20, az általános takarékpénztár 13, és a kereskedelmi és iparbank 5 frttal járultak a fentebbi összeghez.

Kedves kötelességünknek tartjuk itt köszönetünket nyilvánítani azon nemeskeblű emberbarátoknak, kik bármily csekélységgel is járultak a jó-tékony cél előmozdításához. Fogadják érte az ifjúság halálját.

D) Önképző kör.

A kör szept. hó 29-én alakult meg s a jun. hó 19-én tartott zárgyűléssel rekesztettet be; rendes működését azonban a vizsgálatok megkezdése előtt már beszüntette. Ezen időközben, az alakuló és zárgyűléseket ide nem számítva, tartatott összesen 3 nagy, 11 bizottsági, 3 rendkívüli és 24 heti vagy közgyűlés.

Rendes és működő tagja volt a körnek a VII. és VIII. osztályból 45, tehát egy-két kivétellel a két felső osztály tanulói mind beiratkoztak a körbe; bejáró tag volt a VI. osztályból 22, pártoló tag 2.

A kör összes működéséről a következő adatok szólnak:

a) Komolyabb nemű dolgozatokat készítettek: Cserépfalvi József, a kör elnöke. — Az igeidőkről, a magyar nyelvészeti irodalom története, Eposunk története, Romantika az eposban. — Városháza Gyula, titkár, — A pokolról, a nagy reformatió néhány karcolatban. — Farkas Géza, könyvtárnok, — Az önképzésről, A szavazásról, Arany Toldija- és Vörösmarty Cserhalmáról. — Weisz Sándor, pénztárnok, — Németország szépművészetéről, A lovagságról. Ezeken kívül komolyabb dolgozatokat olvastak fel a VII. osztályból: Bödő Nándor, Észrevételek az angol literatúra fölött, Mészáros Lajos, Zenénkről, mint tisztán nemzeti zenéről, Herzl Manó, Wallensteinről jellemrajzot, Fischer Jakab, Szigligeti Edéről életrajzot, Zuna Béla, A lyra fejlődéséről, Pollák Izso, A meséről.

b) Szépirodalmi dolgozatokban felolvasott Farkas Géza 4, Városháza Gyula 3, Krisztháber Adolf 2, Mészáros Lajos 5 versezetet.

A szépprózában Városháza és Krisztháber tettek kísérletet. Ezek szerint komolyabb nemű dolgozat, beleszámítva az itt fel nem soroltakat is, felolvastatott összesen 29, szépirodalmi 15.

c) A rendes tagok közül a VIII. osztályból szóbeli előadást tartott 12 tag, a VII. osztályból 10 tag; amazok 41, ezek 35 darabot adtak elő. Sikerebb és művészibb előadásuk által kitüntek: Weisz Ignác, Grünfeld Miksa, Herzl Manó, Krisztháber Adolf. Az összes előadott darabok száma 76 volt, ide nem számítva a bejáró tagok négy szavazati akadémiáján előadottakat.

d) A kör pénztári bevétele a tagsági díjakból, a beiratásokból, a múlt évi áthozatból kitett összesen 150 frt 22 krt, beleszámítva a tőkéből felvett 25 frtot is. Kiadatott összesen 117 frt 62 kr., mely összeg, néhány frt kivételével, a könyvtár javára fordított. Átvitetett a jövő évre 32 frt 60 kr.

e) A könyvtár adományozás és vásárlás folytán ez idén is örvendesen gyarapodott. Adományoztak a könyvtár részére: Nt. Martin Péter tanár ur 7 művet 7 kötetben, nt. Horváth Sándor tanár ur 1 m. 3 kötet. Adományoztak továbbá következő tanulók: Weisz Ignác VIII. oszt. tan. 2 m. 2 k., Farkas Géza VIII. oszt. tan. 1 m. 1 k. Herzl Manó VII. oszt. tan. 1 m. 2 kötet. Farkas Gyula VI. oszt. tan. 1 m. 1 k. Összesen 13 munkát 16 kötetben. A kör költségén vásároltatott 41 munka 71 kötetben. E szerint az egész gyarapodás a lefolyt évben: 54 munka 87 kötetben. Bekötetett 44 munka 66 darabban.

Az önképző-kör könyvtára fenállásának hetedik évében tartalmaz: 288 munkát 535 kötetben.

Használta a jelen tanévben a könyvtárt 45 rendes, 23 bejáró s 2 pártoló tag, kik összesen 800 kötetten felül olvastak.

E) Gyorsíró kör.

Intézetünk évkönyvei örvendetes tanúságot tesznek arról, hogy a gyorsírás napról-napra nagyobb tért foglal el a tanulók körében; belátják ugyanis ifjaink, hogy e tantárgy elsajátítására fordított szorgalmuk mily gazdagon gyümölcsözők olvasás, különösen pedig előadások alkalmával tett följegyzéseiknél.

E siker által buzdítva, hogy magukat e hasznos tárgyban gyakorlatilag is minél jobban kiképezzék s a gyorsírást minél szélesebb körben terjesszék: f. év január havában gyorsíró kört alapítottak, melybe 47 tag iratkozott be.

Elnöke a körnek a főgymn. igazgatója, helyettes elnöke s egyszersmind vezetője Bódogh János kir. táviró tiszt, vizsgált gyorsíró tanár.

Előadók: Pollák Izsó VII., Lippay Lajos V. oszt. tanulók.

Jegyzők: Zuna Béla VII. s Papp Zoltán V. oszt. tanulók.

Pénztárnok Herzl Manó VII., könyvtárnok Kaufmann Izsó V. oszt. tanuló.

Tagsági díj egész évre 1 forint, mely részint pályázatokra, részint gyorsírási művek beszerzésére fordítatik.

Tartott a kör hetenkint két gyakorló órát, havonként közgyűlést s az év végén írásversenyt, melyen Pollák Izsó VII. és Krisztonosits Jenő VI. oszt. tanuló 2 perc alatt 452 szótagot, Horovitz Sánd. V., Glücksthal Samu IV. és Kriszhaber Adolf VII. oszt. tanulók 380 szótagot irtak.

A kör tagjainak buzdítására 15 frtnyi pályadíjat tűzött ki.

F) A szertárak gyarapodása.

a) *Physikai és chemiai szertár.* Az intézet szertárainak föntartására és gyarapítására a városi költségvetés szerint előirányzott pénzösszegeből vásároltattak: 2 drb üvegtrombita, quassiafa-pohár, 2 drb kocka (hamis és igaz), ruggyanta-gömb rézcsappal, injector üvegből, 6 drbból álló lencsegyűjtemény, szénkénes üveghasáb, uránüveg-lemez, kettős üvegrostély rézfoglalványban, 50 drb tárgy- és fűdő-üveg, nagy kaleidoscop, Stampfer-féle láttávmérő, kryophor, légtűz-szerszám üvegből,

ónlemezes fővezető a Holz-géphez s hozzá 5 drb mellékkészülék, 6 elemes Buff-Bunsen galván-telep, 5 drb kisebb Geiszler-cső, Ruhmkorff-féle szikraindító, egy pár Bell-féle telephon, kémcső-állvány, 2 drb Bunsen-féle görebtartó, chlorcalcium-henger, érenytégl fődővel, gázmosó-palack ruggyanta-sapkával, 4 drb párologtató porcellán-csésze, kémcsövek, csapos üvegtölcsér, kaucsuk-dugaszok és csövek, 13 drb lombik, 12 drb forraló pohár, 2 drb csöppentő-üveg, üvegvágó-kés, 2 drb Mohr-féle büretta, 4 drb Vogel-féle cső, 3 drb Welter-féle tölsér, 4 drb gázfejlesztő-palack, forraszcső kaucsuk-fuvóval, 2 drb nyeles forraló-csésze, Hoffmann-féle vizbontó, 3 drb háromágú osztó-üvegcső, Babo-féle könenykénege-fejlesztő, agyag-szénkemence, arany-, éreny-, ezüst- és rézoldat s többféle kísérleti anyag. — Némely hibás készülék kijavított vagy átalakított.

E gyarapodás betudásával van jelenleg a kettős szertárban 806 készülék, mik összesen 5794 frt értéket képviselnek.

b) A természetrajzi szertárba a város által e célra engedélyezett összegből beszerezettek: kézi görcső, iskolai használatra (250 nagyítással); a tengelyrendszert kimutató 6 drb állványos sodronyminta; forrasztó-csői készülék kémlelő szerekkel; 200 drb skatulya az ásványok elhelyezésére; 90 drb Schubert-féle tábla az állatok szemléltetéséhez. — Ajándék útján gyarapították a szertárt: t. dr. Kis György orvos úr 4 drb emberi szem-lencsével spiritusban, továbbá t. Pálmay János úr, s több városi polgár Szolnok mellett a Tiszából kifogott, jókarban levő 3 drb mamuth-csonttal.

c) A történelmi szertárba szereztetett: 8 drb Langl-féle kép az ókori történet tanításához; 1 drb nagy fali térképe a magyar királyságnak s 1 drb fali térképe az osztrák-magyar monarchiának, mindkettő Lauschmantól; gyarapította továbbá e szertárt t. Bagári Pál úr egy római bronz karpereccel s többben néhány drb régi pénzzel.

G) *Tanári könyvtár.*

A tanári könyvtár vásárlás útján a következő művekkel gyarapodott:

Dr. Fraknoi Vilmos: Magyar országgyűlési emlékek V. k. 1878. — Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, Wien, 1877/78. évf. — Littrow: Die Wunder des Himmels. Berlin 1877. — Dr. Holzwarth: Weltgeschichte. Mainz 1878. — Budapesti szemle. 1877/78. évf. — Természettudományi Közlöny. 1878. — Magyar Könyvszemle. Budapest, 1878. — Poggendorf: Annalen der Physik und Chemie. 1877/78. évf. — J. C. W. Hoffmann: Zeitschrift für math. und phys. Unterricht. — P. Szathmáry K.: Az emberi művelődés története. Budapest, 1876. — Mangold: Világtörténelem. Budapest, 1878. I. k. — Pestalozzi-Zsengeri: Lénárd és Gertrud. Budapest, 1878. 3 k. — Dr. Lázár: Az ozman uralom története. Budapest, 1877. 2 k. — Dr. Kerékgyártó: A műveltség fejlődése Magyarországon. Budapest, 1878. II. f. — Szombathy. A Duna- és Don-vidék története. Győr, 1878. I. k. — Ballagi K. és Királyi Pál: A magyar birodalom leírása. Budapest, 1878. I. k. — Jausz Gy.: Történelmi földrajzi iskolai atlasz. Bécs. 3 fzt. — Hunyadi Album. Budapest, 1878. I. k. — Wirth: Die Geschichte der Deutschen. Stuttgart, 1865. 4 k. — Horváth M.: A kereszténység első százada Magyarországon. Budapest, 1878. I. k. — Flegler S.: Szalay László és munkái. Budapest, 1878. I. k. (Olcso könyvtár 56. sz.) — Márki G.: A magyar irod.-történet és könyvészet szak- és betűrendes kalauza. Budapest, 1878. I. k. — Sziládi Áron: Régi magyar költők tára. Budapest. 1878. I. k.

Beszereztettek ezeken kívül a szükséges tan- és segédkönyvek.

Ajándékoztak a könyvtárnak:

Dr. Lőw Tóbiás úr: Magyar Igazságügy. 1878. évf. — Nt. Kálmán Lajos úr: Koszorúk az alföld vadvirágaiából. I. k. — Lampel R. könyvkiadóhivatala saját kiadványaiból 20 frt értékű különféle tan- és segédkönyvet. — A Franklin-Társulat saját kiadványaiból több tan- és segédkönyvet. — Magyar G.: A magyarországi kárpát-egylet évkönyve IV. „A magyar orvosok és természetvizsgálók XVII. nagygyűlésének történeti vázlata és munkálatai“ című műveket.

H) Ifjúsági könyvtár.

Adatok tanodánk ifjúsági könyvtárának történetéhez.

Ma, midőn ifjúsági könyvtárunk biztos alapra van fektetve, s a segélyforrások, melyek rendelkezésükre állanak, annak nemcsak fentartását, hanem gyors felvirágzását is lehetővé teszik, nem lesz érdektelen munka, ha feltárjuk a kezdet nehézségeit, felemlítjük a könyvtár megalapítóinak buzgalmát, áldozatkészségét, s ha viszont rámutatunk a közönyre, mely néha-néha kísért e könyvtár majdnem negyven éves történetében.

Intézetünk az ifjúsági könyvtárak megalapításában nem áll ugyan az első helyen, de könyvtárának berendezését, a célnak való megfelelést és a megalapítás óta szakadatlanul fenállt használhatóságát tekintve, kiállta annak idejében mindig a versenyt s úgy hisszük bővebb segélyforrásainál fogva a jövő oktatás igényeinek is derekasan képes lesz eleget tenni.

A század harmadik tizedében a nemzeti nyelv ügyében megindult hatalmas mozgalom behatott a tanodákba is, főleg azokba, melyek akadémiai vagy lyceumi tanfolyammal bírtak. Amit a nyilvános nyelvészépitő-és nyelvmívelő társulatok nagyban eszközöltek, azt iparkodtak a tanodákban alakult olvasó és nyelvmívelő körök kicsinyben utánózni. S habár nem akarunk e társaságoknak nagy fontosságot tulajdonítani, kettőt még sem tagadhatunk meg tőlök: azt, hogy iparkodtak a kor szövegét megérteni, s a nemzeti nyelv és irodalom bajnokságára tőlök telhetőleg előkészülni, és másodsor, hogy a nemzeti irodalom termékeinek nem közönséges áldozatokkal járó megszerzésében nagy buzgóságot fejtettek ki. A zsenge szépirodalom pártolásában ama társaságok nem csekély részt vettek.

A fentemlített mozgalom létesítette a mi tanodánkban is az ugynevezett „Olvasó-társaság“-ot, mely a bölcsészet-hallgatók közt 1840-ben keletkezett. Nem szándékozom e helyt ezen társulatnak, valamint a később létrejött iskolai társaságok- vagy köröknek beléletére kiterjeszkedni; csakis annyiban foglalkozom velök, a mennyiben egyttal könyvtárakat is alapítottak.

A most említett „Olvasó-társaság“, mint neve is mutatja, főleg könyvtár-alapító társaság volt, jöllehet, olvasva jegyzőkönyveit, meggyőződhetünk arról is, hogy a fent vázolt kettős cél elsejét is derekasan betöltötte. Mily anyagi erővel rendelkezett e társaság, mennyit áldozott évenként az irodalom pártolására, azt pontosan meghatározni nem lehet, mert jegyzőkönyveik e tekintetben nem nyújtanak elég világosságot. De ha tekintjük, hogy többnyire drága folyóiratokat s munkákat vásárolt, mint azt itt-ott a jegyzőkönyvekben olvashatjuk, hogy a bölcsészet-hallgatók száma a negyvenes években mindig közel állott a négyszázhoz, s hogy 1852-ben, midőn a lyceum helyébe a főgymnasium lépett, a mozgalmas

idők és a könyvtár ide-oda hurcolásának dacára, mint az akkori napló mondja, ama társaság könyvtárának kötetei meghaladták a háromszázat: az évenkénti áldozat e társaság részéről nem lehetett csekély.

Az ötvenes évek elején, midőn Magyarország közéletében csak szórványosan találunk önálló ifjúsági könyvtárakra, sőt midőn az osztrák gymnasiumban is csak ezen évtized második felében kezdenek az ifjúsági könyvtárak a tanári könyvtárak kebeléből kiszakítva önállóan kidomborodni, e, habár kisdud gyűjtemény, mégis figyelmet érdemel. Csak a hatvanas években kezd ezen intézmény nálunk erősebb gyökeret verni, és csak a hetvenes évek elején kezd általánossá válni.

E rövid kitérés után lássunk néhány fontosabb adatot a mi könyvtárunkról. A mint mondók, a főgymnasium 1852-ben vette át a volt lyceumi könyvtár főgymnasiumi ifjúsági könyvtár címén. De gyorsabb fejlődésnek alig indulhatott, mert fentartásának és gyarapításának egyedüli forrásait csak a tanári kar és a tanulók adományai, némi pénzgyűjteményei és a tanpénzekből e célra kiutaltványozott csekély összeg tették. S ha az ötvenes évek végén, vagyis hét év lefolyta után, mégis azt látjuk, hogy e könyvtár köteteinek száma megkétszereződött, nem vitathatjuk el a buzgóságot azoktól, a kik ezen eredményt létesíteni tudták. Térszűke miatt itt csak összegezve mutathatjuk be a gyarapítás előmozdítóit. Ajándékkép nyert ugyanis e könyvtár a tanári testülettől 74, a tanulóktól 63, egyéb személyek vagy társulatoktól 60, összesen 197 kötetet. A tanpénzekből való segélyezést 150 frtra tehetni; a tanulóknak maguk közötti gyűjtése pedig 58 frt 38 krt tett ki. Ez összegen ismét vagy 100 kötet és füzet vásároltatott, s így ezen második szak végével az ifjúsági könyvtár köteteinek száma a 600-at meghaladta.

Az 1859—60. tanévvel kezdődik a könyvtár segélyezése a városi hatóság által, melynek 449. sz. a. kelt dicséretre méltó határozata folytán a könyvtár gyarapítására 42 o. é. frt utaltványoztatik 10 egymás után következő évre.

Adományok is szépen gyűltek e korszakban, sőt már találkozunk az intézet falain kívül is pártolók, mint Rohrbach Antal, alsóvárosi gyógyszerész, ki 10 frtot ajánlott fel hasznos ifjúsági olvasmányok megszerzésére. Általában pénzbelileg segélyeztetett a könyvtár ezen évtized alatt a városi hatóság részéről 378 frttal, a tanulók különféle gyűjtések címén felajánlottak 144 frtot. Ezen összegeken vásároltatott összesen 159 kötet, s ezekből eszközöltetett a könyvtár fentartása is. Az 1868/9. tanévben feloszlott Ifjúsági Déak-Kör könyvgyűjteménye, mely 47 munkát tartalmazott 80 kötetben, szintén e könyvtárba kebeleztetett be; ajándék útján 58 kötetnyi volt a gyarapodás. Ezek szerint a növekvés e korszakban szintén megközelíté a 300 kötetet.

Miután 1870-ben a városi segélyezés be lön szüntetve, a gyarapodás a fentírt évtől egész a jelen kezdetéig alig tett ki mintegy sáz kötetet. S minthogy ezen körülménynél fogva e könyvtárnak nemcsak gyarapodása, hanem még fentarthatása is kérdésessé lön, s miután a keletkező önképző-körök mindenféle könyvtárakat kezdenek alapítani, — alapszabályaiknál fogva rendelkeztek annyi anyagi erővel, hogy ezt megkísérelhették — ezt az ittenitől sem lehetett megtagadni. És itt ismét a tanári kar több tagja volt eme könyvtár alapjának megvetője, midőn 1872-ben mintegy 80 kötetnyi ajándékával a kezdeményezést megtevé s azután is folyton pártolólag támogatta; e példát a tanuló-ifjúság vetélkedve követte ajándékozásaival, — s mivel e kör évenként száz frtnál többet áldozhatott könyvtárára, hét év leforgása után oda emelheté azt, hogy ez idén már 288 munkát 535 kötetben tartalmazott, s megkezd-

heté a versenyt az Ifjúsági könyvtárral, mely ahelyett hogy növekedett volna, inkább fogyott e legutóbbi korszakában.

A tanári testület azonban különféle paedagogiai indokból az ifjúsági könyvtár ügyét sem ejtette el, többször tanácskozott annak létalapjairól; miután azonban meggyőződött, hogy az egyenes segélyezés többé ki nem eszközölhető, a gymnasiumi rendtartás szabványai nyomán a tanoda igazgatója Szeged város hatóságához, mint a gymnasium fentartójához azon indítványt terjesztte elő, hogy engedjék meg a mi tanodánkban is, mint másutt, bizonyos mérsékelt díj szedése az ifjúsági könyvtár javára. Ezen betervezésre 1877-ben 501. sz. a. kelt közgyűlési határozatból a 30 kr. könyvtári díjszedést helybenhagyó átirat érkezvén, az ifjúsági könyvtár új rendezése és beosztása azonnal foganatba vétetett.

A könyvtár új rendezésének emez alapelv szolgált irányul: a könyvtár jótéteménye kiterjesztendő mindazokra, kikről feltehető, hogy az olvasás előnyökre válik. E szempontból a létesítendő Ifjúsági Könyvtár, mint az egykori lyceumnál, mint a volt ifjúsági és önképző körnél, melyek főleg a felsőbb osztályok számára voltak berendezve, szélesebb alapkra való fektetést igényelt. Az olvasók körének kiterjesztése azonban magával hozta a könyvtári anyagnak határozottabb szétválasztását is; a célszerűség és a pontosabb kezelhetőség pedig épen kívánatosabb tette a Nagy- és Kis-könyvtár eszméjének megvalósítását, — amazzt a felsőbb, az utóbbit az alsóbb osztályok számára. — A könyvtári tanácsnak emez alapelvei folytán az egyik könyvtárgondnok azonnal hozzálátott munkájához. F. évi január havában megkezdte a könyvtárak anyagának elkülönítését, a hosszú használat alatt szétmállott, elcsonkult vagy egyébként megrongált könyveknek kiküszöbölését, a javítandóknak javításra való adását, az egész könyvtárgyűjteménynek hátcimezését, részben bélyegzését, a Nagy-könyvtár munkáinak szak- és betűrendes katalógizálását, hát- és bellapi számozását és könyvtári elrendezését. Március hóban munkájával elkészülvén, a könyvtár átdatott a használatnak. A Kis-könyvtár gondnoka is elkészülvén ápril hóban a reá bízott munkával, e könyvtár ez év folyamában szintén megnyitott. E könyvtárak berendezésének ismertetését máskorra halasztván, itt még csak néhány, főleg ez évre szolgáló statisztikai adatot akarok felemlíteni.

Tartalmazott a Nagy-könyvtár megnyitásakor 10 szakban, 287 címet, 515 kötetel. Vásárlás és adományozás folytán gyarapodott ez évben 53 címmel, 85 kötetben. Adományoztak a könyvtár számára: Nt. Martin Péter főgymn. tanár 3 munkát 5, t. Ikerváry Antal 1 m. 1, t. Ráth Mór 7 m. 7, nt. Kálmány Lajos segédlelkész 1 m. 1, nt. Szőlgyémy János főgymn. tanár 2 m. 7, nt. Tóth Antal főgymn. tanár 1 m. 1, a könyvtárgondnok 1 m. 1 kötetben. Ajándékoztak összesen: 16 munkát 28 kötetben. A könyvtári alapból vásároltatott e könyvtár részére 38 cím 65 kötetben. Az év végén tartalmazott e szerint a Nagy-könyvtár 340 munkát 600 kötetben.

A Kis-könyvtárban volt a megnyitáskor 150 drb egy vagy több olvasmányú könyv. Vásároltatott részére a könyvtáralapból 40 kötetke ifjúsági irat, melyek 25 darabba lőnek bekötve. S így e könyvtárban az év végén 175 drb könyv volt.

E könyvtárnak első berendezése, úgy mint: a kötés, javítás, hátcimezés, valamint a későbbi vásárlás, kötés, bélyegző-csináltatás, a szükséges naplók beszerzése s egyéb apró irodai költségek összesen 188 frt 10 krt tettek ki.

Közli:

Horvát Sándor,
könyvtár-gondnok.

I) Vizsgálatok s egyéb, a tanévben előfordult fontosabb mozzanatok.

A magyar határőrvidéki tankerület kir. főigazgatója, nsgos Mészáros Nándor úr, február 18—23. napjain végezte hivatalos látogatását intézetünkben; több ízben meglátogatott minden osztályt s meghallgatá azokban az előadásokat s a növendékek feleleteit, megszemlélte a szertárakat s megelégedését nyilvánítá úgy az ifjak előmenetele, mint a szertárak állapota s, gyarapodása fölött.

Érettségi vizsgálatot a lefolyt tanévben háromszor tartott intézetünk, ugymint szept., január és június hónapokban; e vizsgálatokra összesen 28 ifju jelentkezett, kik közül 3 kitünően, 22 egyszerűen éretnek nyilvánítatott, 3 pedig visszautasított.

A többi osztályok vizsgálatai június hó 6-án vették kezdetüket a hittaniakkal, melyeken nsgos és főt. Kreminger Antal prépost-plebános úr elnökölt, s tartottak, az ünnepek és vasárnapok kivételével, jun. hó 25-ig.

Az osztályok népessége tette szükségessé, hogy a vizsgálatokat a K. Rendtartásban megállapított időnél pár nappal előbb kezdjük.

Nem hagyhatjuk itt érintetlenül ama nevezetes mozzanatot tanodánk életéből, hogy Szeged sz. kir. város t. köztörvényhatósági bizottsága f. é. június hó 2-án tartott ülésében elhatározta, miszerint a jövő 1878—79. tanév kezdetén még két párhuzamos osztályt állít, és pedig egyet az első, egyet a harmadik osztály mellé.

K) A főgymnasium ösztöndíjas és jutalmazott tanulói az 1877—78. tanévben.

a) Ösztöndíjasok.

1. Frank Sándor VIII. oszt. tanuló, Oltványi István-féle alapítványból évi 84 frttal.

2. Szendrey Lajos VII. oszt. tanuló, Makra-féle családi alapítv. évi 120 frttal.

3. Kóka Sándor V. oszt. tanuló, Rudolf koronaherceg-féle alapítv. évi 70 frttal.

4. Pility Milos V. oszt. tanuló, Szervicky-féle alapítv. évi 105 frttal.

5. Trischák Ödön V. oszt. tanuló, Horvát-Szlavon állami ösztöndíj évi 200 frttal.

6. Sterenberg Ernő IV. oszt. tanuló, budai Mária Terézia-féle alapítv. évi 120 frttal.

7. Vojnits Simon IV. oszt. tanuló, Vojnits-féle családi alapítv. évi 210 frttal.

8. Müller Károly III. oszt. t., Jettim-féle alapítv. évi 60 frttal.

A Bonnaz Sándor csanádi püspök ur ő nmlt. által alapított ösztöndíj-állomás betöltése folyamatban van.

b) Jutalmazottak.

1. Cserép József VIII. oszt. tanuló, Ebner-féle alapítványból 6 drb arannyal.

2. Hegedűs Ferenc V. oszt. t., Sobay-féle alapítv. 25 frttal.

3. Kószó István III. oszt. t., Sobay-féle alapítv. 25 frttal.

Mélt. D á n i F e r e n c főispán úr 1 drb magyar aranyat ajándékozott azon németajkú ifjú részére, ki a magyar nyelv elsajátításában leg-

szébb eredményt mutatott föl. Ezen jutalom Orsó Gáspár I. B. oszt. tanuló-
nak ítéltetett oda.

Nt. H o r v á t S á n d o r kegyesrendi főgymnasiaumi tanár ur 1 drb
magyar aranynyal jutalmazta Cserép József VIII. oszt. tanulót az önképző-
körben fölolvastott komolyabb tanulmányozásra mutató és sikerültebb szer-
kezetet föltüntető dolgozataiért.

Értesítés a jövő 1878—79-iki tanév megnyitásáról.

A jövő tanévre a beiratások augusztus hó három utolsó napján tör-
ténnek. — A fölvétel szabályai a következők:

1. A növendék szülői, vagy megbizottja kíséretében jelentkezik az
igazgatónál s itt fölmutatja az előbbi tanévről szóló iskolai bizonyítványát
s azon tanodának, melyben ezen bizonyítványt nyerte, Értesítőjét.

2. Helybeli ifjú tandíj fejében egész évre 1 frt 80 krt, vidéki pedig
6 frt 80 krt fizet. Szegény sorsú, de jó magaviseletű s szorgalmas növen-
dék szegénységi bizonyítvány fölmutatása mellett tandíjelengedést kérhet.

3. Az első osztályba csak oly tanuló vétetik föl, ki 9-ik évét betöl-
tötte s a népiskola 4-ik osztályának tananyagában kellő jártassággal bir.
Ezen növendékekre a fölvételi vizsgálat kivétel nélkül kötelező.

4. Két vagy több tantárgyból elégtelen tanjegyet nyert tanulók
kötelesek az osztályt ismételni.

**A vidéki szülők és gyámok figyelmeztetnek, hogy a gyermekeik ré-
szére fölfogadandó szállás iránt az igazgatóságnál tudakozódhatnak.**
